

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Dubium III. Quos effectus habeat excommunicatio major.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

beat non obstante tali excommunicatione : sed
 Laym. & alii cum Castrop. n. 19. & Krim. n. 2023.
 probabilius dicunt irritationem tum tantum
 esse faciendam , quando electio facta est excom-
 municato suæ excommunicationis conscio ,
 quamvis l. 4. n. 777. insinuaverim etiam tum ef-
 fe irritandam , si soli conferentes hoc sciverint :
 Ratio est , quia , si ipse scivit , verum est , quod
 scienter sit electus , si autem ipse nesciverit se ex-
 communicatum , quamvis electores vel confe-
 rentes id sciverint , electio vel collatio defendi
 potest , quia ignorantia eum excusat , ut possit
 suscipere Sacramenta , ergo etiam ut possit susci-
 pere Beneficium in ordine ad Sacramenta.

DUBIUM III.

196.

Quos effectus habeat excommunicatio major.

Resp. Habet duplices , Mediatos & Imme-
 diatos. Mediatim sive remoti sunt hi.

I. Irregularitas , quam excommunicatus in-
 currit , exercendo actum alicujus Ordinis.

II. Si excommunicatus toto anno in excom-
 municatione contumaciter persistat , & ut Jura
 loquuntur , inforDESCAT , fit suspectus de hæ-
 resi , & contra eum , ut talem , procedi potest
 ex Trid. sess. 25. cap. 3. ideoque si crimen grave &
 Beneficii privatione dignum commisit , pri-
 vandus est Beneficio : imò etsi crimen non sit
 adeo grave , si tamen ad hæresis suspicionem
 purgandam citetur , tanquam hæreticus pri-
 vari debet , Bonac. d. 2. q. 2 p. ult. ex Rebuff. Dian.
 Navar. &c.

Immediati effectus sunt sequentes :

I. Privat susceptione & usu passivo Sacra-
 mentorum ; unde nullus excommunicatus sive

D d d 3

tole-

"toleratus five non, potest ea licitè recipere sub
 "mortali, nisi excuset ignorantia invincibilis
 "metus mortis, infamiae, jacturae bonorum, &c.
 "quia censura non obligat cum tanto rigore
 "Laym. l. 1. t. 5. p. 2. cap. 2.
 "Dixi licitè, quia validè suscipit omnia, saltem
 "quoad substantiam, præter Pœnitentiam, cum
 "etiam hoc, si adsit ignorantia inculpabilis
 "dummodo cætera ad essentiam Sacramenti
 "quisita non desint, quia per censuram non
 "incapax absolutionis, etsi prohibeatur
 "recipere, priusquam absolvatur à censurâ
 "Bon. p. 2. ex Fill. Suar. Kon. &c. Nec obstat
 "quod si excommunicatio sit reservata, vel
 "sacrosanctus sciens peccata habere annexam
 "communicationem, tamen ex malitia absol-
 "docet Dian. p. 3. t. 4. R. 78. ex Kon. Suar. &c. de
 "t. 9. R. 53.
 "II. Privat (saltem non toleratos) communi-
 "bus Ecclesiæ suffragiis, orationibus &
 "Indulgentiarum, non tamen privatis: Hæc
 "non tantum quis privatus, sed etiam Sa-
 "cerdos potest, tanquam persona privata, præ-
 "sertim communicatis orare, etiam in publicis
 "officiis & Sacro; imò actionem sacrificandi, præ-
 "sponderet è merito privato operantis, offerre
 "deus in Memento in particulari meminisse.
 "Dixi, tanquam privata: quia ut minister Eccle-
 "siæ non potest: Hinc irritæ sunt ac nullæ om-
 "nes preces, quas pro excommunicato in per-
 "sona Ecclesiæ intercedentis pro ipso, Deo offerre
 "sunt adeoque privatur omnibus bonis, quæ in
 "potestate Ecclesiæ Deus concessurus fuisset.
 "III. Privat usu activo Sacramentorum &
 "ministracione. Quæ tamen excommunicatio non
 "interdicit, sed tantummodo tollit.

E. J. J. J.
 20. II

T. m. o.
 P. Cl. d.
 La Croix

Tome V

Cel.

ferato, & ad id requisito, & se non ingerenti,
 quandoque est licita, v. g. si fit Pastor, cujus
 subditi teneantur audire Sacrum, nec fit alius,
 qui celebret: imò si etiam non Parochus fortè
 rogetur & invitetur ad celebrandum. Ac licèt
 communis doctrina sit apud *Laym. c. 4.* Peccare
 fideles, si sine causa necessitatis vel magna uti-
 litatis talem inducant ad Sacramentorum ad-
 ministrationem, quando alius Minister haberi
 potest, contrarium tamen est probabile ob fa-
 cultatem concessam à *Conc. Constant.* cum talibus
 communicandi: & hinc nec illum, qui petit à
 tali Sacramentum, nec ipsummet excommuni-
 cacum, si conferat, præcisè ob censuram pecca-
 re, *Laym. n. 5. ex Soto & Sanch. l. 7. de Matr. d. 9. n. 8.*
 Idem docet *Bon. §. 2. ex Vasq. Suar. &c.* Non
 tolerato autem illicita est Sacramenti admini-
 stratio, præterquam in casu extremæ neces-
 sitatis; extra quam validè illud administrat,
 præterquam pœnitentiam, quia hæc requirit
 jurisdictionem, quâ ipse caret. *Vid. Laym. c. 2.*
Bon. l. c.

IV. Privatio usûs divinorum officiorum: ita
 ut non tantùm careat eorum fructu, sed etiam
 sub mortali iis nequeat interessè, parte notabi-
 li, ita ut moraliter censeatur cum aliis commu-
 nicare; nisi excuset ignorantia, vel necessitas
 vitandi scandali aliâve justa causa, *Bon. p. 3.*
§. 1. ex Suar. Fill. &c. Similiter peccant etiam
 alii, qui cum excommunicato vitando eidem
 Missæ interfunt, ut ex communi docet *Bonac.*
n. 9. contra Dur., quia participant cum illo
 in divinis. Aliud tamen esset, si transiens per
 ecclesiam aliud tractaret, vel breviter priva-
 tum aut omnino separatim oraret, aut si aliis

r.
 ii
 X
 III

unum Sacrum audientibus ipse aliud audire
 quia sic moraliter non censetur commu-
 care cum aliis, nec conjungi ad unam oratio-
 nem fundendam, *Bon. n. 16. ex Suar. Henr. Fil.
 Kon. &c.* Ac licet peccatum hoc ex genere suo
 sit mortale, ex parvitate tamen materiae sub-
 inde tantum est veniale, ut si exigua pars Mis-
 sae, v.g. usque ad Evangelium tantum cum aliis
 audiatur, *Avila, Dian. part. 5. t. 5. R. 21. vel si Hinc
 privatim cum eo recitentur, Dian. t. 9. R. 87. et
 Suar. & alius 9.* Porro per divina officia immo-
 guntur Sacrificium Missae, publica oratio, pro-
 cessio, cantus Horarum, benedictio olei, aquae
 candelarum & caetera annexa Ordini Clericali
 quae solenniter fiunt, (excepta concione) in quibus
 licet alii fideles non teneantur vitare
 ratum, tenentur tamen non toleratum
 mortali vitare, nisi vel levitas materiae vel igno-
 rantia aut simile quid excuset: Unde si
 praesens sit, moneri debet, ut recedat; si non
 debet extrudi vel exportari, licet sit Sacrum
 nisi tamen inde gravius timeatur incom-
 dum, ob quod, si expelli non possit, omni-
 dum est officium, etiam die festo, & celebra-
 nondum inchoato Canone debet abrum-
 pisse Missam; si inchoavit, potest caeteris abrum-
 pisse Sacrum prosequi vel abrumperre, ob sententiam
 utriusque probabilitatem: si consecravit, abrum-
 pisse debet solo Ministro manente pergere usque
 ad Communionem inclusivè, & reliqua per-
 agere in Sacristia vel alio decenti loco. Quod si
 communicatus negligat procurare abrum-
 pisse nem eo fine, ut non audiat Sacrum die festo
 peccat mortaliter omissione Sacri; secus si
 de causa negligat. Quod si etiam obligatus

ad Horas, non excusatur ab illis (et si non de-
beat dicere, *Dominus vobiscum*, sed, *Domine exaudi*
et.) quas si cum alio privatim legat, veniali-
ter tantum videtur peccare.

V. Collatio Beneficii facta excommunicato
nulla est, uti & presentatio vel electio, institutio
& confirmatio. Ratio, quia excommunicatus,
etiam toleratus, non potest communicare in
officio, proindeque incapax est Beneficii, quod
datur propter officium. Idque, licet ignoretur
excommunicatio, quæ ignorantia invincibi-
lis et si excuset à culpa, non tamen supplet de-
fectum conditionis requisitæ ad valorem
actus. *V. Less. l. 2. c. 34. d. 22.* Imò probabile est
excommunicatum, quamvis Beneficio antè
obtentio non privetur, fructus tamen & distri-
butiones non facere suas, ideòque eas teneri
restituere, etiam ante sententiam Judicis, quia
est privatus officio; fructus autem dantur pro-
pter officium, velut merces propter opus; Ita
Suar. & alii contra Sanch. & Kon. qui probabili-
ter putant, ex consuetudine non teneri ante
sententiam, modò per se vel alium inferviat
Beneficio.

VI. Privat communicatione forensi. Unde
excommunicatus nequit esse Judex, Advocatus,
Procurator, licet pro semetipso respondere
possit ipse. (*Kon. Præp. Dian. p. 5. t. 9. R. 111.*) actor,
tabellio, testis &c. Ita ut contra excommuni-
catum, etiam toleratum, semper possit reus
excipere. Quòd si non faciat nec Judex eum
repellat, valida ejus acta erunt, si sit toleratus:
secus est de Judice non tolerato, cum sit priva-
tus jurisdictione. *V. Laym. c. 2. Dian. R. 112. 113.*
Non potest etiam esse Tutor aut Curator, *Dian.*

r.
ii
X
III

»R. 115. ex Sylv. Neque testamenti executor, Dian
 »p. 8. t. 5. R. 2. ex Carp. Sc. contra Santh. Lugo, Sc.
 »Si tamen non fiat oppositio, validè exequuntur,
 »Ib. Nec potest ipse testari licitè, etsi faciat vali
 »dè, etiam cum excommunicatum instituit herede
 »redem, Suar. Fill. Merc. Sc. cum Dian. p. 5. t. 9. p. 11
 »129. Denique contractus omnes ab eo facti (etiam
 »si sint illiciti, & ratione eorum non detur actio
 »in foro externo dur ante executione) valent, nisi
 »si fiant ab eo ut personâ publicâ, vel Ministrum
 »ratione muneris vel Beneficii, quia tunc spectant
 »ad jurisdictionem, quæ suspensa est, Dian.
 »R. 128. ex Con. Fill. Merc. &c.
 » VII. Excommunicatus non toleratus privatur
 »usu jurisdictionis: Unde non potest validè
 »eligere, conferre, præsentare, ferre leges vel
 »sententiam: & qui sic Beneficium à non tolerato
 »acceptit, dicendus est intrusus, ac promove
 »netur, sine alia Juris declaratione, Beneficium
 »tamen cum fructibus relinquere.
 » Dixi, non toleratus: quia acta tolerati probè
 »bile est esse valida, ob bonum commune: gra
 »viter tamen peccat, si absque necessitate talia
 »exerceat.
 » VIII. Non toleratus privatur ecclesiasticâ se
 »pulturâ, ut non possit in loco sacro seu benedi
 »cto sepeliri: & si contrarium fiat, ac corpora
 »discerni possint, debet exhumari, nec in eo lo
 »co divina peragi ante reconciliationem.
 » Dixi, non toleratus: quia Ecclesia non possit
 »tur, etsi hæreticus, non speciatim denunciatus
 »in ea sepeliatur, ut docet Suar. Lay. & alii. Jus
 »nihilominus id prohibent Episcopi in Germa
 »nia, eò quòd inter cæteras penas non commu
 »nicab

micanti
 tio sep
 IX.
 civili c
 non po
 am ali
 idque i
 Os
 Dici
 & omni
 per nut
 signum
 Dici
 catio in
 Dici
 nem fa
 bo vel
 dam, e
 observ
 quia ef
 p. 5. t. 9
 balis sa
 gna, v.
 causâ fi
 Dici
 omner
 fiat) it
 cietate
 censat
 mabit
 cio fac
 Dici
 mnis c
 tatis &

nicantium in Paschate etiam statuatur priva-
tio sepulturæ ecclesiasticæ.

IX. Excommunicatus privatur omni aliâ
civilis communicatione fidelium, ita ut ipse
non possit cum aliis, & si non sit toleratus, eti-
am alii cum ipso non possunt communicare :
Idque in casibus hoc versu comprehensis :

Os, orare, vale, communitio, mensa negatur :

Dicitur I. *Os*, per quod intelligitur osculum
& omne colloquium, etiam privatum. Item
per nutus, literas, internuntium; & quodvis
signum benevolentia.

Dicitur II. *Orare*, id est, omnis communi-
catio in divinis, de qua *supra*.

Dicitur III. *Vale*, quod comprehendit om-
nem salutationem, (saltem honorificam) ver-
bo vel signo vel amplexu; & secundum quos-
dam, etiam resalutationem, eò quòd sit actus
observantia: Sed contrarium videtur verius;
quia est solutio debiti: Imò *Sayr. Et. cum Dia.*
p. 5. t. 9. R. 16. putant probabile, quòd sola ver-
balis salutatio sit prohibita, non autem alia si-
gna, v. g. aperiendo caput, &c. quæ urbanitatis
causâ fieri solent.

Dicitur IV. *Communitio*, quæ comprehendit
omnem contractum (qui tamen validus est, si
fiat) item cohabitationem, cooperationem, so-
cietatem, v. g. in contractibus, ita ut moraliter
conferatur communicare; quod prudens æsti-
mabit: unde nec iter cum eo tanquam cum so-
cio facere licet.

Dicitur V. *Mensa*, per quam intelligitur o-
mnis convictus & convivia, per modum socie-
tatis & commercii, qualis non est, si casu inci-
das

r.
ii
X
III

»das in idem hospitium, iter, mensam, imò le-
»ctum. *Vid. Bon. d. 2. q. 2. p. 6. §. 1. & 2.*

» *Quæres. I.* Quale peccatum sit communica-
»re cum excommunicato non tolerato.

» *Resp.* Communicatio in divinis censetur
»mortale, propter gravitatem materiæ: in ci-
»vilibus autem (et si inducat minorem excom-
»municationem) secluso tamen contemptu, tan-
»tùm est veniale regulariter, *Suar. Baion. & Dian.*
»*p. 7. t. 11. R. 47.* Quod addo, quia aliquando est
»mortale, ut si quis cum excommunicato com-
»municet in eodem crimine, v. g. si quis con-
»binam excommunicatam cognoscat.

» *Quæres. II.* An aliquando liceat cum non to-
»lerato communicare.

» *Resp.* Quòd sic, extra divina in his quinque
»casibus, 1. In casu utilitatis sive spiritualis
»suis excommunicati, v. g. ut convertatur, sive
»alterius, ut ab excommunicato consilium pe-
»tat, quod ab alio habere non potest; si ve etiam
»utilitatis temporalis, v. g. ut ab eo restitutum
»vel debitum ex contractu petatur. Contractus
»tamen novos cum ipso inire non licet, et si
»ineantur, sint validi, cum nulla sit lex irritans.

» 2. In casu legis matrimonialis: quomodo
»ri licet communicare cum marito, & contra-
»nisi factum sit divortium, *Dian. p. 5. t. 9. R. 136.*
»Non tamen sponso de futuro cum sponsa, *Dian.*
»*R. 136. ex Sayr. Sanch. & Fill. 3.* In casu subiecti-
»nis: quomodo possunt Filii etiam emancipati
»(addit *Dian. R. 118. 119. ex Con. Fill. Hurv. & Dian.*)
»am adoptivi vel illegitimi, imò etiam nepotes
»pronepotes & in eodem genere affines, com-
»municare parenti, servi & ancillæ Domino
»ante excommunicationem fuerint in servitio.

Similite
at eam c
bus in ea
17. cont
1. 4. In
casu nec
ve bono
comprel
U

Q Ue
An
usian p
nature ex
rendos e
censet N
ad ad co
de quibu
autem,
vi fufius
nam 1.
li & qua
etiam pe
qui, si v
addidi il
ratum n
ferre Sac
hoc etia
& 8. Ibi
ab haren
defit; &
denuncia
crament
Sim

Similiter religiosi Prælati non tamen nisi quo-
ad eam communicationem, quæ ab habitanti-
bus in eadem familia evitari non potest, *Dia, R.*
17. contra *Sotum. Vid. Fill. t. 12. n. 203. Lay. & Bon.*
11. 4. In casu ignorantia Juris vel facti. 5. In
casu necessitatis, sive animæ, sive corporis, si-
ve bonorum temporalium: qui casus hoc versu
comprehenduntur,

Utile, lex, humilis, res ignorata, necesse.

A D D E N D A.

Quest. 25. Quid præterea sit notandum circa effe- 197.
ctus excommunicationis majoris, & speciatim cir-
ca usum passivum & activum Sacramentorum, quo pri-
vatur excommunicatus. *R. §. 1. Novendecim hor-*
rendos effectus excommunicationis majoris re-
censet Nav. in Man. c. 27. à n. 17. & ex illo Bran-
den ad concordata Germaniæ post q. 12. Not. 7.
de quibus in sequentibus aliqua addam. Multa
autem, quæ hic strictim habet *Busenb.*, explica-
vi fufius in antecedentibus, ad quæ remittam,
nam 1. Dixi l. 6. p. 1. à n. 211. ex causa rationabi-
li & quando deest alius, licitum esse suscipere aut
etiam petere Sacramentum à Ministro tolerato,
qui, si velit, possit dignè ministrare: attamen
addidi ibidem n. 215. excommunicatum tole-
ratum non posse se ingerere, quamvis possit con-
ferre Sacramentum, si requiratur: Potestque de
hoc etiam videri *Sanch. De Matr. l. 7. d. 2. n. 7.*
& 8. Ibidem n. 620. dixi Viaticum peti debere
ab hæretico excommunicato, suspenso, si alius
defuit; & uti aliqui tenent, quamvis esset etiam
denunciatus; & foret occasio suscipiendi alia Sa-
cramenta. 2. Dixi l. 6. p. 1. n. 209. eum peccare,
qui

r.
ii
X
iiii

197

qui extra necessitatem extremam petit admitti-
 firationem Sacramenti à Ministro non tolerato
 probabiliter autem censi extremam necessita-
 tem, si quis non potens confiteri deberet de-
 dere sine Viatico vel extrema Unctione: Ex hoc
 iterum dicam paulò post. 3. Dixi l. 6. p. 1.
 n. 538. & p. 2. n. 1569. excommunicato con-
 trito etiam vitando licitum esse in necessitate su-
 mere Eucharistiam, & idem est de aliis actio-
 nibus: Quamnam sit talis necessitas, dixi l. 6. p. 1.
 à n. 535. & p. 2. n. 1569. extra necessitatem ta-
 men, quamvis se submitteret & retractaret de-
 lictum, non potest accedere ad Sacramenta, nisi
 acceperit absolutionem, secundum dicta l. 6. p. 1.
 2. n. 1570. & hinc n. 127. 4. Dixi l. 1. n. 794. & l. 6.
 p. 1. n. 626. excommunicatum teneri, quam-
 primum potest, tollere hoc impedimentum
 Confessionis annuæ, aut etiam Communionis
 Paschalis: quamvis fortè non teneatur tollere
 vi Præcepti Missæ audiendæ, attamen ibidem
 l. 1. n. 790. dixi Sacerdotem, qui ex iustitia, & p.
 ex stipendio accepto tenetur celebrare Missam
 etiam teneri procurare absolutionem ab excom-
 municatione, aut alteri committere celebra-
 tionem. 5. Dixi l. 6. p. 2. à n. 1564. excommuni-
 catum non toleratum esse privatum omni jurisdic-
 tione; ideòque Parochum ita excommuni-
 catum non posse jurisdictionem delegare alteri
 audiendas confessiones suorum. Ibidem
 toleratum posse absolvere, si requiratur & con-
 tritus sit. Item dixi ibidem pœnitentem debere
 priùs absolvi ab excommunicatione, quam
 peccatis. 6. Cùm Parochus non sit Minister
 trimonii, nec per hanc excommunicationem
 privetur Officio Parochi, quamvis sit excom-
 muni-

municat
 tam da
 l. 6. p. 3.
 etiam li
 cum req
 l. 4. n. 7
 municat
 te, etia
 excomm
 nihilom
 cum &
 dam: qu
 sit ante
 tione;
 tempore
 confirm
 n. 775.
 debitori
 n. 466.
 §. 2.
 crament
 alia Sac
 liter, sec
 Dic. d.
 excomm
 nem edi
 n. 2231
 §. 3.
 se esse ex
 autem h
 rantiam
 agit con
 nec. d. 2.
 quamvis
 vitandu

communicatus & vitandus, validè assistit, & licentiam dat assistendi Matrimonio suorum, uti dixi l. 6. p. 3. n. 729. Et si sit toleratus ac requiratur, etiam licitè, quia requisitus licitè communicat cum requirentibus, secundum ante dicta. 7. Dixi l. 4. n. 774. validè excommunicatum excommunicatione majore, etiam ab homine, & injuste, etiam si sit toleratus & occultus, aut nesciat se excommunicatum, aut putetur esse absolutus, nihilominus esse inhabilem ad omne Beneficium & pensionem quomodocunque acquirendam: quid autem dicendum sit, si provisio facta sit ante, sed possessio capiatur in excommunicatione; Item si electio vel presentatio facta sit tempore excommunicationis, sed acceptatio, confirmatio aut institutio extra, dixi ibidem à n. 775. 8. An excommunicatio creditoris vel debitoris excuset à restitutione, dixi l. 3. p. 2. n. 466.

§. 2. Qui in excommunicatione recipit Sacramentum Ordinis, manet suspensus: si autem alia Sacramenta recipiat, peccat quidem mortaliter, sed nullam incurrit poenam ecclesiasticam. *Decret. d. 2. n. 635.* An autem validè ordinetur excommunicatus si Episcopus ante ordinationem edicat se nolle tales ordinare, dixi l. 6. p. 2. n. 2231.

§. 3. Si volens recipere Sacramentum nesciat se esse excommunicatum vitandum, ministrans autem hoc sciat, recipiens excusatur per ignorantiam, sed Minister peccat mortaliter, quia agit contra gravem prohibitionem Ecclesiae, *Bo-nac. d. 2. q. 2. pu. 1. §. 2. qui n. 4. idem dicit,* quamvis excommunicatus sit toleratus & non vitandus, quia cooperatur actioni de se illicitae, sed

r.
ii
X
III

sed contradicit *Dicast.* n. 641. quia nulla circa hunc est prohibitio, cum Ecclesia permittat etiam in divinis communicationem cum eo, neque ex ullo capite apparet obligatio talem communicatum admonendi, præsertim si officio non teneatur, neque commodè fieri possit. Rectè autem notant *Suar. & Castrop.* d. 2. p. 7. ex eo, quòd talis excommunicatus vitandus sciatur fuisse excommunicatus, non posse judicari indignè accedere, nisi certò constet non esse absolutum, si enim sciatur esse conscientia non malæ, præsumi non debet peccare vel

200. §. 4. *Silv. Sor. Vasq. Hurt. & alii* putant excommunicatum, qui ex ignorantia vel oblivione non manifestat censuram, non posse validè & fructuosè recipere Sacramentum Pœnitentiæ, quia Ecclesiæ talem separat à participatione Sacramentorum, quantum potest. Oppositum firmiter firmant *Suar. d. 10. l. 3. Castrop. d. 2. p. 7. n. 1.* nullo enim Jure Sacramentum est irritum, & separat Ecclesia eum, quantum potest, cum communionem cum illo, si denunciatus non permittat fidelibus, & orationem privatam concedat etiam pro denunciato, & ideo etiam putant *Dicast.* hunc validè absolvendum, si ita ignorans & bonâ fide accedat. Vide dicta l. 6. p. 2. n. 1.

201. §. 5. Si moribundus recepisset Sacramentum Pœnitentiæ, *Avila & alii* putant excommunicatum vitandum non posse illi ministrare Eucharistiam vel extremam Unctionem, quia hæc non ita sunt necessaria ad salutem: sed *Suar. Castrop. d. 7. Dicast. n. 666. & 667.* probabilius dicunt licite, sunt enim utilissima & veluti necessaria materia in periculosissimo articulo constituta; & si licitum sit in necessitate ab excommunicato

vitando
defenda
robur p
nam &
n. 8. no
ministra
§. 6.
confec
ratem L
probabi
excomm
statem a
lutione
uti absq
§. 7.
tionem
prius im
prius co
rum just
enim eu
alii mul
Q. 26
& anima
§. 1. Qu
commun
quod pri
hinc ab
Hinc non
tentione
ideo priv
venit ex
na & nor
clesia non
responde
Ecclesia e
vita
Tom. 1

E. VII.
20.

Th. m. o.
P. Clav. di
La Croi

Tom. V

Col

vitando petere cibum corporis & arma, quibus defendas vitam, multò magis cibum animæ & robur pro extremo agone, si tamen Pœnitentiæ & Eucharistiæ suscepisset, putat *Castrop.* n. 8. non esse illi ab excommunicato vitando ministrandam extremam Unctionem.

§. 6. An Episcopus excommunicatus validè 202.
consecret Ecclesiam, dixi l. 6. p. 2. n. 280. Putat autem *Less.* in *Auct. v. Absolutio*, casu 11. valde probabile esse, si quis inculpate ignoret suam excommunicationem, validè ipsi delegari potestatem audiendi confessiones, ita ut post absolutionem ab excommunicatione possit eam licite iteri absque nova delegatione.

§. 7. Parochus, qui occultè excommunica- 203.
tionem vel suspensionem incurrit, si nequeat prius impetrare absolutionem, potest elicite prius contritione audire confessiones subditorum iusta de causa confiteri petentium, excusat enim eum jus conservandæ famæ suæ, *Barb.* & alii multi cum *Lohner.*

Q. 26. Quid addendum sit circa suffragia Ecclesiæ 204.
& divina officia, quibus privatur excommunicatus. *Re.*

§. 1. Quando dicitur excommunicatum privari communibus Ecclesiæ suffragiis, sensus est, quod privetur suffragiis ex illis actionibus, quæ fiunt ab Ecclesiæ Ministris nomine Ecclesiæ. Hinc non ideo privatur fructu, qui venit ex intentione Ministri operantis nomine suo: neque ideo privatur fructu v. g. satisfactionis, qui provenit ex intentione Ministri operantis in persona & nomine Christi, de illis enim fructibus Ecclesia non disponit, sed privatur fructu illo, qui respondet operanti ut agenti nomine Ecclesiæ, Ecclesia enim non vult, ut hoc, quod nomine

Tom. VIII.

Eee

suo

R.
L.
X
M

suo fit, ei applicetur, ideoque applicaretur invalidè, *Gibal. Krim. n. 1875*. Prohibentur autem Ministris Ecclesiæ sacrificium & actiones publicæ, etiam eæ, quas nomine suo vel Christi ponunt, directè offerre pro excommunicatis vitandis, hinc si offerrent, fieret validè secundum dicta l. 6. p. 2. n. 32. sed illicitè, *Krim. n. 1881*. Pro excommunicatis toleratis validè & licitè offerri etiam publicè & directè, dixi l. 6. p. 2. n. 34. Et pro vitandis etiam sub memento orari potest privatim.

205. §. 2. Si excommunicatus vitandus sit contritus, & per eum non steterit, quominus absolvetur, plures, quos citavi l. 6. p. 2. n. 31. præsumunt de pia matre Ecclesia, quòd nolit privari suffragiis; sed melius contradicunt alii, quos ibidem secutus sum, & consentiunt *Laym. Hist. Castrop. Gibal. Krim. n. 1880*. quia id videtur decidi Cap. *Anobis 28*. De sent. excomm. quod etiam ibidem retuli. Docet tamen probabiliter *Krim. n. 1884*. in casu necessitatis, quo talis licitè celebraret Missam, etiam licitè ac validè offerre eum nomine Ecclesiæ pro seipso, quod enim ei non profit alienum sacrificium, est, quia Ecclesia non vult, ut alius communicet cum ipso, Ecclesia autem non prohibet, ut ipse se cum ipso communicet.

206. §. 3. Dixi l. 6. p. 2. à n. 1355. Indulgentia non prodesse excommunicatis, seu vivis seu defunctis, quod intelligitur de vitandis, ac etiam de toleratis, ita ut ipsimet lucrari non possint. E contra si indulgentia esset applicabilis tolerato etiam vivo, & ei applicaretur, putat *Krim. n. 1886*. huic profuturam, quia licitum est cum eo communicare.

§. 4. Si excommunicatus vitandus interfuit 207.

v. g. Missæ, putat *Castrop.* eum incurrere excommunicationem minorem; sed probabilius negat *Krim.* n. 1904. quia non ideo communicatur cum aliquo excommunicato vitando. Excipit
 1. nisi esset Sacerdos coram se celebrari faciens.
 2. Nisi monitus nollet exire, tum enim incurrit excommunicationem Papæ reservatam, *Cap. Eos, De sent. excomm. & Clement. 2. eod. tit.* Si autem Sacerdos à potestate Episcopi exemptus, celebraret coram excommunicato vitando, præter minorem excommunicationem incurreret interdictum ab ingressu ecclesiæ, *Cap. Episcoporum De privil. in 6.* Et qui cum excommunicato vitando pergunt audire Missam, secundum communem peccant mortaliter, quamvis *Henr. Sayr. Fill. Krim.* n. 1905. dicant probabile esse, quod venialiter tantum, si non sint ei causa manendi.

§. 5. Etiam excommunicatus toleratus prohibetur interesse Missæ, nisi fortè requireretur, ut ministraret in defectu alterius, *Cap. Illud, De Cleri excomm. ministr. Cap. ult. De sent. excomm. in 6. Suar. Castrop. d. 2. pu. 9. n. 2. Dicast. d. 2. nu. 696. 697.*

§. 6. Si excommunicatus profugerit ad templum, & ibi hæreat, ne capiatur, non attendens ad divina, potest Missa ibi celebrari & ab aliis audiri, quia non censetur communicare illis divinis, *Dicast. n. 694.*

§. 7. Excommunicati vitandi possunt ingredi templum, ut privatim soli orent, item orare possunt, quando datur commune signum ad salutandam B. Virginem, quamvis enim plerique tum orent, tamen unusquisque censetur orare

Ecc 2

rare

rare pro se; similiter possunt uti sacris reliquiis, aquâ benedictâ &c. hæc enim omnia nullo Jure ipsis prohibentur, uti cum communi docent *Castrop.* n. 14. *Dicast.* tamen n. 740. dissentit de aqua benedictâ, quia benedicitur, ut profit fidelibus, & utens illâ, quantum potest, facit se participem suffragiorum Ecclesiæ, quod excommunicato est prohibitum.

211. §. 8. Excommunicatum etiam vitandum teneri orare Horas, dicitur n. 224. Si autem famulus cum domino suo excommunicato privatim recitet Horas, non peccat, quia hoc non est ministerium ecclesiasticum, sed privatam obligationem, ad quod tenetur famulus, si dominus velit, nec famulus privatur communicatione domini sui in illis, in quibus deservire tenetur. *Cap. Quoniam multos*, 11. q. 3. *Suar. Dicast.* n. 714. An autem excommunicatus possit concionari vel docere: item interesse concioni aut lectioni alicui dicitur n. 281.

212. Q. 27. Quid addendum sit circa communicationem forensis & usum jurisdictionis, quibus privatur excommunicatus. *Et* §. 1. Per communicationem forensis intelligitur quilibet actus pertinet ad iudicium fori externi: potestque semper fieri receptio contra excommunicatum vitandum, qui talem actum exercuit, dummodo fiat ante executionem sententiæ, *Castrop.* d. 2. pu. 14. n. 4. Attamen reus excommunicatus potest transire ad iudicium, neque ideo potest se excusare, quod sit excommunicatus, alioquin reportaretur eodem modo ex sua excommunicatione, *Castrop.* n. 714.

213. §. 2. Testamentum ab excommunicato rati-
ficando factum nullo Jure irritum est, *Castrop.*
Hinc moribundus, qui non potest obtinere ab-

solutionem, etiam licitè facit testamentum, quia censetur actus necessarius, quem non negabit Ecclesia, *Avila, Dicast. d. 2. n. 822.* Imò *Côn. & alii,* teste *Krim. n. 2005.* excommunicatus vitandus validè instituitur hæres. Attamen tam activa quàm passiva testamenti confectio interdicitur sequentibus, 1. hæreticis eorúmque fautoribus: 2. Percipientibus & insequentibus Cardinalem. 3. Reis læsæ Majestatis. 4. Usurariis manifestis, nisi cautionem præsent, *Krim. adducens Jura.*

§. 3. Parochum etiam vitandum validè assistere & delegare potestatem assistendi Matrimonio, dixi l. 6. p. 3. n. 729. similiter admissio ad professionem religiosam, aut commissio admittendi facta à Prælato excommunicato est valida, quia non actus jurisdictionis propriæ, sed usus cujusdam Superioritatis competens etiam fœminis & laicis, *Suar. Laym. Castrop. p. 15. n. 4. Krim. n. 1997.*

§. 4. Si subditus faciat aliquid animo obediendi suo Superiori laico, qui est excommunicatus vitandus, peccat mortaliter, quia est quædam communicatio in divinis, quæ cadit sub directam prohibitionem, per hoc enim agnoscit in eo jurisdictionem, quam tamen sustulit censura: si tamen faciat tantùm ex urbanitate vel verecundia, non erit mortale, *Suar. Dicast. n. 828. Leand. Krim. n. 1980.* Nequidem Religiosum posse obedire Prælato excommunicato docent *Suar. Leand. Krim. n. 1980.*

§. 5. Quomodo excommunicatus vitandus privetur usu jurisdictionis, pluribus explicat *Pignat. tom. 9. conf. 160.* Et quamvis ipso facto non privetur officio, tamen secundum communem

munem sensum & consuetudinem Ecclesie censetur inhabilis ad acquirendam novam jurisdictionem, *Dicast. n. 747. 872.* Intelligunt autem hoc *Suar. Hurt. Castrop. pu. 10. n. 11. Krim. n. 1932.* de jurisdictione in muneribus & officiis ecclesiasticis, pro temporalibus enim putant valere nominationem aut electionem, quamvis sit prohibita & veniat irritanda. Admittunt etiam omnes, si quis ab intestato acquirat aliquod dominium temporale, cui annexa est jurisdictio, tunc validè acquirere jurisdictionem, quia accessorium sequitur naturam principalis, Jura enim non annullant acquisitionem domini temporalis, ergo nec jurisdictionis illi annexae, quamvis usus illius prohibeatur tempore excommunicationis, *Dicast. n. 748. Castrop. n. 12.*

217. §. 6. Excommunicatus toleratus non amittit jurisdictionem, hinc valida sunt, quae aguntur etiam irrequisitus, cum hoc sit in favorem & utilitatem fidelium, *Suar. Cón. Laym.* Si autem agat requisitus, etiam licitè agit, quia tunc elicita est communicatio secundum antè dicta *Krim. n. 1983.*

218. Q. 28. Quid addendum sit circa collationem Beneficii, privationem fructuum, & Rescripta respectu excommunicatorum: excommunicatione majore. *R. §. 1. Nav. Less. Hurt. & alii cum Krim. n. 1932.* putant collationem Beneficii factam excommunicato tolerato esse validam, quod *Suar. Felin. Dicast. 2. n. 772.* dicunt esse probabile, quia *Conc. Constant.* permittit communicationem cum illo, deóque videtur sustulisse dispositionem Juris positivi, quâ talis electio reddebatur invalida. Docet propterea *Dicast. n. 756.* eum, qui innocens est, & tamen debet sustinere sententiam excommunicatam.

communicationis secundum allegata & probata iustam, re ipsa autem injustam, esse capacem Beneficii: sed sententiæ oppositæ sunt probabiliores & conformiores dictis l. 4. à n. 774. Jura enim dicunt excommunicatum esse incapacem novi juris ecclesiastici acquirendi, nec distinguunt inter vitandum & toleratum, & cum etiam injustè excommunicatus debeat se in foro externo gerere tanquam excommunicatum, acceptare non poterit Beneficium. An autem excommunicatio habeat similem effectum circa collationem in Canonessarum præbendis, quæ propriè beneficia non sunt, colligi potest ex dictis l. 4. n. 230.

§. 2. Etiam permutatio Beneficii vel resignatio facta existenti in excommunicatione majore est irrita, quia Jus irritat omnem pro illo acquisitionem Beneficii, *Nav. Cón. Laym. Castrop. d. 2. pu. 10. n. 2. Krim. n. 1946. Attamen dixi l. 4. n. 1088.* talem permutationem esse irritam tantum respectu excommunicati, non autem alterius, qui novæ collationis capax est. Nec juvat, quòd excommunicatus fortè nescièrit se excommunicatum, quia privata ignorantia non potest dare valorem actui, sed relinquit inhatentem, uti probabiliùs tenent Auctores cum *Dicaf. n. 744. & Krim. n. 1934.* contra alios, quorum sententiam *Less. De just. l. 2. c. 34. dub. 22.* putat esse probabilem: Neque etiam juvat, quòd permutatio vel resignatio fiat autoritate Superioris, qui utrique posset conferre Beneficium, quia de facto non confert, sed tantum vult dispensare circa illud ex causa permutationis vel resignationis, ergo cum excommunicatus ab altero nequeat jus obtinere, actus erit nullus, *Dicaf. n.*

758. Quòd si excommunicatus vitandus Beneficium resignet in manus Episcopi, ut conferat, cui volet, *Suar. & Castrop. pu. 13. n. 25.* putant fieri validè, quia actus ille non est usus ullius potestatis vel juris ecclesiastici sed propriae voluntatis, neque sic resignans concurret ullo modo ad collationem faciendam, sed solum ad se exponendum, quod facere potest, cum sit actio privata, & meritò debet, cum exercere non possit officium: Si autem resignet in favorem tertii, *Suar. Fill. Dicast. n. 871.* putant fieri invalidè, quia aliquo modo concurret ad collationem, eò quòd restringat voluntatem conferentis ad hanc præcisè personam. Sed contradicunt probabiliter *Bonaq. Castrop. n. 26. Krim. n. 1970.* quia, quantumvis in tantum concurret, ipse tamen nullum jus confert, nec exercet actum jurisdictionis.

220. §. 3. Putant *Côn. & alii* excommunicatum posse acquirere pensionem, quia Jus tantum interrat acquisitionem Beneficii, quale non est pensio, eò quòd non fit jus perpetuum percipiendi fructus. *Leuren. De Benef. q. 524.* contradicunt nam ideo præmittitur absolutio pensionariis censuris. *Castrop. n. 6.* dicit, si pensio sit in perpetuum extracta ex fructibus Beneficii, habere rationem Beneficii seu præstimonii, adeòque invalidè conferri excommunicato, uti & tum quando assignatur propter aliquod munus spirituale exercendum, cum enim excommunicatus prohibeatur munus spirituale exercere, consequenter est incapax pensionis propter illud assignatæ: si autem esset pensio merè temporalis qualis etiam laicis assignatur, excommunicatus esset illius capax. Denique si fit partim temporalis, partim spiritualis, uti est pensio concessa Clerico

Clerico Beneficium resignanti vel permutanti, ut relicta Parocho seni ad sustentationem, *Suar. Reg. Bon.* aliique multi cum *Dicast. n. 752.* dicunt excommunicatum esse illius incapax, quia excommunicatus est incapax omnis clericalis privilegii, quale hoc est, sed *Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 8.* cum aliis probabiliter dicit capax esse, quia nullus textus Juris reddit illum incapax istius privilegii.

§. 4. Si Beneficium fit alicui collatum, quando erat in excommunicatione, ipse verò procurat absolutionem ab eâ, & tum acceptet Beneficium, præter citatos *l. 4. n. 776.* putant *Less. Laym.* & alii probabile esse, quòd acceptatio sit valida, quia voluntas collatoris censetur permanere, ergo si interea se reddat capax Beneficii, non est ratio, cur acceptare non possit: Sed oppositum eidem tenui, & præter ibi relatos idem tenent *Cón. Castrop. n. 20. Dicast. n. 780.* quia collator tantum permanet in prima voluntate, quàm habuit, quando conferebat, neque habet voluntatem novam iterum conferendi, uti suppono, cum non sciat primam collationem fuisse invalidam, ergo cum illa prima voluntas fuerit invalida, voluntas illa perseverans manet invalida, ideòque debet moneri collator, ut nunc iterum conferat: Similiter docent *Dicast. n. 761.* si quis in excommunicatione existens sit præsentatus à Patrono, etiam si collatio fiat post obtentam absolutionem, hanc tamen collationem esse invalidam, quia est facta ex vi præsentationis irritæ, ergo & ipsa collatio est irrita, non aliter, atque si facta esset ex præsentatione patroni excommunicati. Addit *Avila* etiam impetrationem litterarum ad Beneficia vacatura esse nullam, si

Beneficii, dummodo ea manifestatio fieri possit si-
 probabili periculo scandali vel infamiae, quia
 tunc tenetur obedire Ecclesiae & servare effe-
 ctus censuræ, quando potest: si tamen imminet
 periculum scandali vel infamiae, potest permit-
 tere, & statim dispensationem petere, quia præ-
 cepta Ecclesiae non obligant cum tanto incom-
 modo, *Suar. Dicast. n. 785*. Imò putat *Dicast. n.*
785. acceptantem in excommunicatione non
 peccare, dummodo non habeat animum exer-
 cendi officium, usque dum absolvatur: & addit
n. 766. si absolvatur, hoc ipso acquirere jus in
 Beneficio, sed standum est antea dictis, & viden-
 da dicta l. 4. n. 781.

§. 7. Excommunicatus etiam vitandus te-
 netur orare Horas, quamvis ad illas obligaretur
 ex solo titulo Beneficii, cujus fructus jam non
 perciperet, quia retinet Beneficium, ipsius au-
 tem culpa est, quod non percipiat fructus, ideò
 hæc privatio est pœna, quam illi Ecclesia
 imponit, *Nav. Covarr. Avila, Suar. Laym. Bonac. Ca-
 strup. Dicast. n. 714. Krim. n. 1907*. Et quamvis
 communis dicat debere loco *Dominus vobiscum* di-
 cere, *Domine exaudi orationem meam*, eò quod prior
 oratio sit actus personæ publicæ, *Avila* tamen &
Hort. dicunt per hoc nequidem venialiter pecca-
 turum, quia adhuc potest censei oratio privata,
 & alioquin deberet abstinere à pluribus oratio-
 nibus in Breviario.

§. 8. Si ille, qui conferre debet Beneficium, 225.
 eligere, instituere, confirmare, sit excommuni-
 catus vitandus, invalidè agit, quia ad ista requi-
 ritur jurisdictio, quâ privatus est, uti habent Ju-
 ra apud *Krimerà n. 1966*. & colligitur ex dictis:
 idemque dicit *Krim. de Clerico excommunica-*
 to

to vitando, si ex officio ecclesiastico præsentatio
quia conferre debet aliquod jus spirituale
rem: Electio tamen Papæ ab excommunicatione
facta valet, Cap. *Romani*, §. *Ceterum* De
Putat etiam *Castrop.* pu. 13. n. 17. probabiliter
contra *Covarr. Vasq. Hurt.* quod præsentatio
Beneficium facta à laico vitando, vel à Clerico
titulo Patrimonii, aut alio seculari, valida
ideo enim irritatur præsentatio ecclesiastica
quia confert jus præsentato, præsentatio
laica non confert jus illud, nam collatio
persona ecclesiastica fieri debet, collator
aut qui instituere debet, potest, imò tenetur
tam præsentationem repellere, ne cum excom-
municato communicet, *Krim.* n. 1989.

226. §. 9. Excommunicatus toleratus valide
licite confert, eligit &c. si requiratur à non
communicato, quia privatus non est jurisdic-
tione, *Suar. Laym. Castrop.* *Krim.* n. 1983. & re-
tus post *Conc. Constant.* licite communicat
fidelibus.

227. §. 10. Si quis titulo Patrimonii sit ordinatus
certum est non privari fructibus sui tituli,
bona illa manent omnino temporalia, & non
circa illa quicquam disponit Ecclesia, postea
que etiam vendi sine simonia, ita cum alio
cast. n. 788.

228. §. 11. Qui bona fide acquisivit Beneficium
quando existerat in excommunicatione, & post
rim Beneficio inservivit, probabile est posse
retinere fructus perceptos correspondentes
servitio, etiamsi Beneficium non esset curatum
quia tum non retinet illos ex titulo Beneficii
sed ex titulo obsequii præstiti, *Nav. Henr.*
Con. alii que cum *Castrop.* pu. 11. n. 1. & De

iterumque ex professio à n. 792. ubi re-
 spondet argumentis *Suarii* in contrarium. No-
 que etiam *Laym.* l. 4. tr. 2. c. 15. n. 4. talem
 saltem usucapione triennali talium fru-
 ctuum dominium acquirere, nec teneri restituere,
 nisi ad summum extantes, vel quatenus est
 status ditior.

§. 12. Qui injustè est excommunicatus, 229.
 quavis abstinere debeat à Choro, retinet jus
 ad fructus & distributiones omnes, quia ubi non
 excessit culpa, sequi non debet pœna, commu-
 nis cum *Dicast.* n. 804. Si autem talis injustè ex-
 communicatus etiam ante excommunicatio-
 nem non solebat interesse Choro, *Nap.* adhuc di-
 citur deberi ipsi distributiones, quia poterat mu-
 tare voluntatem & assistere: Oppositum tamen
 videtur probabilius cum *Dicast.* n. 805. quia ex
 consuetudine emanandi prudenter judicatur ad-
 hac fuisse emanurus, ergo nullo titulo videtur
 posse jus habere ad distributiones: aliud est de
 infirmo, etiamsi hic soleret abesse, probabile
 enim est Ecclesiam absolutè jus ad distributio-
 nes dare illis, qui propter infirmitatem absunt.

§. 13. Qui sciens injustè excommunicavit 230.
 vel dedit causam excommunicationis, tenetur
 excommunicato restituere has distributiones,
 quia est injusta causa damni; si autem ex nulla
 parte intervenerit formalis injustitia, tenebun-
 tur ex recepta restituere illi, qui participâ-
 runt, in hoc enim casu non censetur domi-
 nium illarum irrevocabiliter esse in eos transla-
 tum: qui tamen distributionem percepisset,
 v. g. ratione *Missæ* cantatæ, quam canere de-
 buisset excommunicatus, non videtur, tene-
 ri hanc restituere, quia, qui laborem posuit,
 justè

justè fruitur fructu, ita AA. probabiliter apponitur. *Dicast. à n. 809.*

231. §. 14. Quando excommunicatus recedit à contumacia, & tamen absolutionem obtinet, nequit, si hæc absolutio injustè negetur, fructus & distributiones illi debentur, uti debentur illi, qui injustè vinculis ligaretur domo, ne Choro assisteret & præstaret officium: si autem absolutio negetur non injustè, sed v. g. quia exspectatur satisfactio, vel abest ille, qui debet solvere, gravissimi AA. putant illi deberi fructus & distributiones, quia legitimè censetur impeditus, non aliter ac ille, qui ob infirmitatem emanet è Choro, & hanc sententiam *Dicast. Bon. & Castrop. n. 14.* probabilius dicunt ei non deberi, quia excommunicatio privat illis, ergo quamdiu justè perdurat excommunicatio, quamdiu durat illa privatio: neque simile est infirmitate, hæc enim non est de se impedimentum culpabile, quominus percipiatur fructus, quod impedimentum est excommunicatio. Quod si aliquis dedisset causam infirmitati in fraudem legis, & ad declinandam obligationem assisteret, docet pariter *Dicast. n. 817.* non posse percipere fructus & distributiones, poterit tamen, quamvis fuisset causa morbi, dummodo non egerit fraudulenter, uti communiter tenent AA. quia Ecclesia absolutè facit gratiam infirmis, non tamen fraudulentis, eò quòd nolit aliquid suam fraudem prodesse. Vide dicta l. 4. n. 1.
232. §. 15. Fructus, quos percepit ille, qui excommunicatus, restitui debent fabricæ ecclesiæ vel pauperibus; distributiones autem quotidianæ, illis, qui interfuerunt Choro,

iliter apud
 ubi alia esset consuetudo, ita cum aliis Dicast.

18.
 §. 16. Rescriptum Sedis Apostolicæ & quæ- 233.
 que Bulla ab excommunicatione impetrata in
 articulo, quam excommunicationis vel appellatio-
 nis articulo, est ipso Jure irrita, nisi ad cautelam
 inserta fuerit absolutio à censuris, Cap. 1. De Re-
 scriptis in 6. Laym. supra n. 12. Dicast. n. 754. Ca-
 p. pu. 12. n. 1. notans contra Archid. Nav. Suar.
 valere etiam de excommunicato tolerato, sed
 non esse extendendum ad concessionem ab alio,
 quam à Papa factas, & consentit Krim. n. 1974.

§. 17. Si Rescriptum, quo à Pontifice con- 234.
 fertur Beneficium, sit in forma gratiosa, valet
 absolutio, quia illi inferitur absolutio ad illum
 effectum. Idem dicunt Gibal. & Krim. n. 1975.
 contra Castrop. p. 10. n. 28. quamvis esset in for-
 ma commissoria, si tamen post acceptum Rescri-
 ptum inciderit in novam excommunicationem,
 dicunt opus fore novâ absoluteione.

Q. 29. Quid notandum sit circa negationem sepul- 235.
 ture ecclesiasticæ. R. Hæc pœna incurritur per de-
 fectum Baptismi, per duellum, per excommu-
 nicationem, per interdictum aliâque causas: &
 quia nullus est proprius locus in Morali, in quo
 universaliter tractetur de juribus & privatione
 sepulturæ, nonnulla hic apponam, quæ servire
 poterunt ad praxin.

§. 1. Electio sepulturæ, ut fiat, v. g. in hoc 236.
 vel illo loco, nequit impediri à Parocho, dum-
 modo ei detur 4ta pars funeralium, id est, por-
 tio ob mortem alicujus ei debita secundum con-
 suetudinem cujusvis Parochiæ, unde potest quis
 alibi sepeliri, licet Parochus id nolit, ideoque
 recuset comitari, Barbosa De off. Parochi p. 3. c.
 26.

26. n. 19. *Lohn.* & alii cum *Gob.* in *Quin.* tr. 5. c. 5. & 50. n. 74. & 81. peccantque graviter Parochi & excommunicantur per *Clementem* & *Urbanum VIII.* qui ideo plus petunt, quia sepelitur apud Religiosos, *Pignat.* tom. 4. conf. 208. *Pelliz.* De Regula tr. 8. c. 5. n. 173. E contra tamen etiam peccant Religiosi, qui inducunt personas seculares ad iurandum vel votendum, quod eligere vel ad sepulturam in ipsorum ecclesiis, aut quod tamen electionem nolint immutare, est enim contra gravem prohibitionem *Bonifacii VIII.* *Pelliz.* tom. 175. & *Steph.* à *S. Paulo* tr. 4. d. 9. n. 43. Quod inducant ad eligendum, non peccant, *Pelliz.* tom. 2. n. 100. & *Steph.* supra, prohibetur tamen, nullus intra Monasterium Monialium sepeliatur bene autem intra ecclesiam exteriorem, *Pelliz.* tom. 5. n. 174. De quo multa videri possunt apud *Pignat.* tom. 4. conf. 177. qui tom. 1. conf. 118. rectè dicit posse esse justas causas concedendi, si filia cujusdam Principis etiam intra claustrum Monialium sepeliatur. Dubitatur autem, an peccetur, si cadaver alicujus defuncti occultè transferatur de uno in alium locum, ubi sepeliatur non persolutà quâ parte funeralium illis Parochis, per quorum Parochias transit: *Pelliz.* tom. 177. dicit nullum fore peccatum, quia usus est timoratorum habet, ut ideo sibi non faciat scrupulum, unde talis lex non censetur habere locum pro foro conscientie, attamen notat *Benignus* in praxi Pastoralis pag. 1098. ex declaratione *S. Congreg.* 12. Januarii 1604. nullos Regulares invito Parocho posse efferre funus è Parochia exemptorum, Parochum non tantum posse prosequi, sed etiam cum Cruce, superpelliceo &

237.

§. 2. Si quis sepeliatur in ecclesia Regularium exemptorum, Parochum non tantum posse prosequi, sed etiam cum Cruce, superpelliceo &

ad stare funeri in ecclesia Regulari, attamen officium sepulturæ peragendum esse à Regularibus, latè probat *Pignat.* tom. 3. conf. 48. Quòd in ecclesiis Regularium vel quibuscunque aliis generalia non peragantur, his non competit pars funeralium, sed soli Parochiæ, *Pignat.* tom. conf. 88. Possunt etiam Regulares concordare cum Parochis, ut hi officium illud peragant in ecclesia Regulari, uti probat idem *Pignat.* tom. conf. 50. sed Parochi non possunt petere quartam partem funeralium, si quis sepeliatur apud Regulares ab eo onere privilegiatos, si apud hos etiam fiant funeralia; uti fusè habet *Pignat.* tom. conf. 145. Et è contrà Regulares non possunt cum sola funus apud se sepeliendum profèqui, quia stola denotat jurisdictionem externam, quam ad hoc non habent, nisi deleget Parochus, *Pignat.* tom. 5. conf. 54. n. 1. Statutum etiam est à *S. Congregatione*, ut in funeralibus unica tantum Crux deferatur, non Regularium, sed solius Parochiæ, vel certè solius Capituli cathedralis, si hoc comitetur, nisi alia alicubi sit consuetudo, uti notat *Pignat.* tom. 6. conf. 59. à n. 13. & iterum conf. 74. Plura adhuc circa controversias inter Parochos, Confraternitates & Regulares ratione præferendæ Crucis, gestandæ stolæ, & habendi funeralia, videri possunt etiam per declarationes *S. Congregationis* decisa apud *Pignat.* tom. 8. conf. 73.

§. 3. Pro contrahenda Parochia, præsertim in ordine ad funeralia, requiri verum domicilium, id est, cum animo perpetuò ibi habitandi, docent *Pignat.* tom. 7. conf. 63. *Pontius De Matr.* s. c. 13. §. 2. & alii, ideòque putant ecclesiæ domicilii deberi quartam partem funeralium, sed

Tom. VIII.

Fff

sed

LIBRARIUS
 X
 III

sed standum est dictis l. 6. p. 3. à n. 721. nempe per animum alicubi habitandi per majorem anni partem acquiri quasi domicilium sufficiens ad omnia Sacramenta, excepto Ordine; interque ad funeralia, & docet quotidiana praxi in his partibus, si hic moriatur externus studiosus vel ancilla, quòd hic sepeliatur, nec quicquam ideo solvatur Parocho proprii domicilii. Atque hanc sententiam latè cum aliis tenet *Sperell. decif. 87.* ubi etiam docet, si Titius domum propriam in Parochia S. Petri elocet, & condidit domum in Parochia S. Martini animo hic habitandi per majorem anni partem, si hic moriatur, esse hic sepeliendum. Infantes sepeliuntur in sepulchris majorum, & præcipuè Patris. Si duo in sepulchro ultimi mariti, etiam si alibi habitasset, uti fuisse *Sperell. decif. 88.* nisi alibi esset sepulchrum.

239. §. 4. Si sæcularis homo ivisset ad Monasterium ibi tantum habitaturus, relicto proprio domicilio, putat *Pignat. supra n. 12.* jus sepulture spectaturum ad Parochum illius Parochie in qua est Monasterium, & si alibi petierit sepeliri, soli Parochie deberi quartam partem facultatis, quia exempti habent jurisdictionem tantum quoad personas subditas Monasterii non quoad alias, *Cap. Per exemptionem, De privilegiis leg. in 6. Rota sæpius, Anchar. & alii*: licet etiam Monasteria non sint de Parochia, tamen sunt de Parochia. Et idem dicit de puellis & famulis in Monasterio habitantibus: Sed contra est, si quis in Monasterio habitandi, fatentur *Pignat. & Pignat. supra* contrahi Parochiam, ergo etiam jus sepulture: deinde docet absolute *De Luca De Parochia*

23. si quis moriatur in hospitali intra Parochiam constituto, & in ejus ecclesia vel cœmeterio sepeliatur, nihil deberi Parocho: si autem sepeliatur in alio loco extra hospitale, tum tantum debetur Parocho saltem 4ta pars funeralis. Preterea per Bullam *Pauli III.* habemus, prout fertur in *Comp. privil. V. Familiares, §. 1.* quod in nostris cœmeteriis sepelire possimus omnes, qui in nostris morantur obsequiis, quod etiam notant *Mol. Rodrig. Dicast. n. 210.* quamvis *Gob. in quin. tr. 5. c. 42. n. 170.* hoc intelligat de illis familiaribus tantum, qui serviunt & habitant constantiter in domiciliis nostris, alii tamen cum *Diana p. S. tr. 7. R. 95. & p. 9. tr. 1. R. 27. 28. & p. 11. tr. 4. R. 14.* intelligunt etiam illos domesticos, qui perpetuè commensales sunt, hi enim etiam sunt de familia: Refert tamen *Pignat. tom. 1. conf. 306.* declarationem *S. Congreg. non licere Regularibus alicui per aliquot tantum dies commoranti in suo Conventu Sacramenta ministrare aut mortuum sepelire absque licentia Parochi, cui etiam 4ta funeralis debeatur.*

§. 5. Si quis in testamento disposuerit, ut sepeliatur in Parochia, in qua fuerit moriens, & casu moriatur in aliena Parochia, non debet in hac, sed in Parochia domicili sui sepeliri, quia per istum egressum vel brevem absentiam non amiserat eam Parochiam, nec alteram acquisiverat, *Pignat. tom. 4. conf. 151.* Notatque *Schiara l. 4. diff. 44.* legatum, quod quis fecit pro ecclesia, sub conditione, si ibi sepeliatur, valere & ab heredibus solvendum esse, si quid accidat, ob quod non possit vel non debeat ibi sepeliri, quia talis dispositio ad piam causam, secundum Jura & mentem disponentis, est favorabilis & dispositio-

Fff 2

nentis,

nentis, est favorabilis & disponenti, & illi, pro quo disposuit, ergo cum sit utile disponenti de re ecclesiæ legatum pro sua anima, & per ecclesiæ non stet, quominus impleatur conditio, favor ille relinqui debet & disponenti & ecclesiæ, pro qua disposuit.

241. §. 6. Si quis habitet in confinio, id est, si domus sit partialiter in fundo duarum Parochiarum, notant *Bartol. Bald. Barb. De off. Episc. alleg. 3. n. 71. De Justis, l. 2. c. 10. n. 64. Pignat. tom. 8. conf. 8. n. 7. Kugler De Matr. n. 298.* pertinere ad illam Parochiam, ex qua est ingressus in domum, adeoque inquilinos esse in ea sepeliendos. Si autem sint duæ portæ, ex qua Parochia est porta principalis sive anterior facies domus, quia hæc censetur nobilior. Quod si tota domus erat in fundo Parochiæ A. & adjungantur ecclesiæ secundaria fundata in vicina Parochia B. & ædificium adjectum accedit ad principale, & ad ejusdem Parochiæ A.

242. §. 7. Sepultura debet fieri tribus saltem cubitis ab altari in tumba profunda, & non in pulchro supra terram extructo, potestque, quæ vult Parochus, in ecclesia sua Parochiali sepelire, *Nap. Barb. supra, Pelliz. c. 5. n. 1174.* Missæ non est celebranda in altari, sub quo, vel sub cuius gradibus humata sunt defunctorum cadavera, uti ex decreto *S. Congreg. dixi l. 6. p. 1. n. 2067.*

243. §. 8. Impubes ob consilii imbecillitatem non potest sibi sepulturam eligere, nisi malitia impleat ætatem, *Sperell. decif. 89. n. 2.* Ubi est consuetudo legitime præscripta, posset ei eligere pater aut mater, uti fusè deducit *Sperell. à n. 1.* quod intelligit *Pignat. tom. 7. conf. 21. vivens adhuc*

illuc, non autem mortuo filio, per se loquen-
 tem, qui tom. 4. conf. 208. à n. 7. hoc extendit
 etiam ad proles naturales, spurias, adoptatas.

§. 9. Solus Episcopus, & non Parochus (nisi 244.
 in locis ubi alia consuetudo) potest alicui conce-
 dere jus proprium & perpetuum sepulturæ in
 loco, è quo alios possit excludere, & hac
 eadem conditione additâ, quam statuit Pius V.
 ut cadavera profundè insepeliantur, Barb. suprâ,
 in Instr. 4. Paroch. p. 5. membro 23. Ha-
 bens jus Patronatus non ideo habet jus sepultu-
 ræ in ecclesia, Barb. n. 13. An sit simonia vendere
 ius emere jus sepulturæ in loco sacro, dixi l. 3.
 à n. 185.

§. 10. Canonicus Cathedralis habitans pri- 245.
 vatim in Parochia urbis, èd quòd Curiam in
 campo Cathedrali non habeat, debet Sacramen-
 ta recipere à Parocho domicili, quia licet Cathed-
 ralis ecclesia sit matrix pro illis, qui ad eam
 volent accedere pro Sacramentis recipiendis,
 non tamen ita, ut Parochus Cathedralis possit
 administrare in aliis Parochiis. Hoc non ob-
 stante, si ibi moriatur talis Canonicus, debet se-
 peliri in Cathedrali, si in hac sit locus sepulchri
 proprius Canonico: si autem talis non sit,
 sepeliri debet in sepulchro majorum, quia se-
 pulchrum Parochiale ultimo loco succedit, tan-
 tum in defectu tum proprii sepulchri Canoni-
 calis, tum sepulchri majorum, tum electæ alibi
 sepulturæ: His tamen iterum non obstantibus,
 ubicunque sepeliatur, debetur tali ecclesiæ
 Parochiali saltè una pars funeralis, quia jus
 ita funeralis consequitur ad jus administrandi
 sacramenta, ita cum communi Pignat. tom. 8.
 conf. 5. qui tom. 6. conf. 59. probat Canonicos

ecclesiæ Cathedralis vel Collegiatæ non possunt levare alia corpora defunctorum ex alienis Parochiis, sine horum Parochorum consensu.

246. §. 11. Advenæ & viatores, qui Clerici non sunt, si alicubi casu moriantur, secundum Pignat. tom. 1. conf. 145. & tom. 4. conf. 138. etiam ex declaratione S. Congregationis, debent sepeliri in Cathedrali; sed rectè cum aliis contradicentibus Sperell. decit. 87. à n. 13. sepeliuntur enim ex consuetudine, in Parochia, in qua moriuntur, & in qua acceperunt extrema Sacramenta, si ignoretur paternum sepulchrum, vel eodem modo deferri non possint.

247. §. 12. Moriens in carcere, secundum aliquos sepeliri deberet in Parochia sui antiqui domicilii, quod non deseruit, ideòque putant hanc ecclesiæ deberi tam funeralem, si alicubi elegit sepulturam; Neque est idem, quod de familiaribus & studiosis, nam hi liberè habitando alibi acquirunt quasi domicilium, incarceratus autem non liberè ibi detinetur. Oppositum tamen probabilius tenent alii cum Pignat. tom. 7. conf. 86. quia quamvis ibi contra voluntatem detineatur, attamen spectat ad Parochiam carceris quoad Sacramenta recipienda; quod certum videtur saltem de alicubi damnatis ad perpetuum carcerem, vel in exilium involuntarium mitti, ubi enim mori vel exulare debent, ibi censentur etiam inviti habere domicilium, L. Filii, ff. De Relegatus 3. ff. Ad municip. Videri potest Reg. De Matr. à n. 299.

248. §. 13. Clericus, qui administrationem habuit in ecclesia, vel ex alio titulo tenebatur residere, sepeliri debet in ecclesia, Barth. de Alius Clericus peregrinus alicubi moriens, hęc ide

non possit sepeliri in Cathedrali, *Sperell. decif. 87. n.*
 Religiosus, si commodè deferri non possit
 ad Monasterium, sepeliri debet à Parocho loci
 non aliter ac peregrinus, & in ecclesia quidem,
 commodè fieri potest, *Lohn. suprâ. Novitius*
 in domo paterna moriens cum habitu re-
 ligioso, sepelietur in Monasterio sine obligatio-
 ne solvendi canonicam Parocho, quia gaudet
 iuribus & privilegiis Ordinis, *Sanch. Dicast. De*
 iust. l. 2. tr. 19. d. 3. n. 209. & pluribus declarat
Pignat. tom. 7. conf. 70. De cætero Religiosus
 non potest sibi eligere locum sepulturæ, cum ca-
 reat voluntate propriâ, *Cap. ult. De sepult. &*
 communis cum *Sperell. decif. 89. n. 1.* Sacerdo-
 tes autem posse sepeliri in vestibis sacerdotali-
 bus sacris, latè demonstrat *Pignat. tom. 3. conf.*
 35. Plura de sepulturis Regularium videri pos-
 sunt apud *Pignat. tom. 4. conf. 199.* Plura adhuc
 circa electionem sepulturæ videri possunt apud
 eundem *Pignat. tom. 1. conf. 17. & 337.* Circa
 quartam autem partem funeralium Parocho
 debitam, tom. 4. conf. 215. tom. 7. conf. 36.
 de specialiter quoad urbem Romanam, tom. 8.
 conf. 3.

§. 14. Si Religiosus contra statuta sui Or- 249.
 dinis inveniatur retinuisse pecuniam, *Cap. Super*
quodam De statu Monach. statuitur, ut sepeliatur
 in sterquilino cum pecunia; non est autem o-
 pus, ut tota pecunia cum ipso sepeliatur, sed satis
 est, si pars; Quod si jam esset sepultus, si absit
 scandalum, extrahi debet, & in sterquilium
 deferri, *Castrop. tr. 16. d. 3. pu. 24.*

§. 15. Si catechumenus vel infans alicujus 250.
 infidelis sepeliatur in ecclesia vel cœmeterio, an
 hæc ideo polluantur, dixi l. 6. p. 2. n. 287. Et te-
 net

net *Gob. De Bapt. n. 620.* catechumenum posse loco sacro sepeliri, quia *Im. III. Apostolicam, De Presbyt. non baptiz. vult pro tali offerri precos & hostias: sed melius contradicunt alii cum Sar. & Laym.* quia non baptizati simpliciter excluduntur ab hoc favore sepulturæ sacræ. Si autem quis moriatur cum Baptismo dubiè valido, *Schild. tr. 6. c. 2. n. 17.* dicit non posse sepeliri loco sacro, quia hîc sepeliri est favor seu privilegium, quo qui gaudere vult, probare debet se habere condiciones ad illo fruendum requisitas, inter quas est susceptio Baptismi: Et ideo *patroale Mechliniense* prohibet eum infantem sepeliri loco sacro, qui in pede vel manu ex utero protensa est baptizatus, si postea in eo non sint animadversa signa vitæ: Nihilominus etiam probabile est, quòd talis infans, de quo certum non est esse invalidè baptizatum, possit in loco sacro sepeliri, nam privari sacrâ sepulturâ non tantum est negatio favoris, sed in æstimatione hominum est veluti pœna, in dubio autem, ac adfit causa pœnæ, non est infligenda pœna, melior est enim conditio negantis, hinc *Ecclesiâ merito* permittit sepeliri in loco sacro: Et ratio ulterior est, quia pro ipso est Baptismus, quamvis autem de ejus valore dubitetur, tamen *Ecclesiâ non vult contra eum in isto rigore procedere, ita Diana, p. 4. tr. 3. R. 69. Gob. n. 653. Sepulch. tr. 4. d. 9. n. 45.* & ideo etiam *Homobonus, Diana, Schild.* ipse concludunt eum, qui juxta probabilem aliquorum sententiam est validè baptizatus, posse monito priùs Episcopo sepeliri in loco sacro. Sententia tamen *Silvestri*, qui dicit, si baptizandus moriatur ante prolatam totam formam, adhuc esse sepeliendum loco sacro, merito

E. VII.
20.

Clau di
La Croi

Tom. VI

Ca

reijcitur à Mendo, diff. 9. n. 14. quia certum est, si tota forma non sit prolata infante vivo, Baptismum non valere. Aliud est, si dubitaretur, an transisset usque ad finem, uti semper dubium esse poterit, si sub principium formæ vixerit.

§. 16. De quo dubium est, an ullo modo sit baptizatus, sepeliri debet loco profano, quia ad fruendum favore seu privilegio Christianis proprio, prærequiritur probatio saltem aliqua, quod ad sit conditio requisita, conditio autem, quam Ecclesia prærequirit ad sepulturam ecclesiasticam, est Baptismus, qui saltem dubiè probari debet, *Schild.* si tamen certum sit prolem in utero matris esse mortuam, sepelitur cum matre, quia fœtus adhuc conjunctus, est pars matris, *Dicast. supra n. 215. Sperell. decis. 88. n. 19.* motans, si fœtus sit extractus & non baptizatus, sepeliri extra locum sacrum.

§. 17. Si dubitetur, an quis reipsa sit homo, ideoque baptizetur sub conditione, videtur sepeliendus loco sacro, quia per Baptismum talem acquirit jus, & ita in libro anno 1701. Herbipoli impresso, cui titulus, *Jubilæum seculare Ecclesiæ Catholice &c. parte tertiâ ad annum Christi 1403.* habentur sequentia: *Mulier quædam aquaticæ, sive siren, hoc anno ad Eridanum fluvium Hollandiæ capta est, que veste venustè induta, ducta est Harlemum, nere etiam didicit, pane & lacte victitans, semper muta, & Crucifixum adorans, ideoque post mortem ritu Christiano sepulta, habita tum grande miraculum sine omni periculo scilicet, & res probata testibus omni exceptione majoribus.*

§. 18. Qui non est semel in anno confessus, aut non communicavit in Paschate, privatur ecclesiasticâ sepulturâ, *Cap. Omnis utriusque sexus,*

De pœnit. & remiss. Hac tamen pœna prærequirit sententiam Judicis, & est ferendæ tantum sententiæ, *Castrop. tr. 21. p. 5. n. 14. Gob. in Exp. t. 4. n. 49. Tambur. de Communione c. 4. n. 67.* Et addit n. 66. *Cum igitur nunc vix in usu sit, ut contra aliquem similis sententia fulminetur, nonquam ex hoc capite erit fidelis à sacra sepultura depellendus.* Nec pœna illa infligi solet, si quis intra annum communicarit in Parochia, quamvis id non fecerit in Paschate. Addit *Dicast. supra n. 218.* ut investigatur, debere abesse omnem probabilem causam excusationis seu impedimenti.

254. §. 19. Si quis moriatur, de quo dubitetur, an sit confessus in anno vel communicarit in Paschate, non ideo est privandus sepulturâ in loco sacro, quia ipse per Baptismum est in possessione juris, nec delicta debent præsumi, *Tamb. supra.*
255. §. 20. Omnes, de quibus publicè constat, quòd in peccato mortali obièrint, privandi sunt sepulturâ ecclesiasticâ *Cap. Quibus & seqq. 1. 4. 2. Glossa ad c. 3. De usuris, & communis cum Dicast. n. 224.* Unde si constaret aliquem in formali ebrietate esse mortuum, sepeliri deberet loco profano: quia tamen id vix unquam constat, quòd sciri non possit, an peccatum interius fuerit grave, deliberatum, plene liberum, an ebrietas fuerit prævisa &c. item an homo interitus non retractarit, non facillè poterit aliquem quacunque præsumptione privari sepulturâ, in exemplis ostendit *Lezana apud Gobar. supra n. 33.* sed expectanda semper erit sententia Judicis, aut sequenda erit consuetudo diœcesis, in qua quis est, ita cum aliis *Gob. in Quin. tr. 5. c. 5. n. 2.* Et communis sententia est, si quis testatus Titium in ultimo vitæ articulo pœnituisse, cum

non cenferi impœnitentem, nec privandum esse ſepultura in loco ſacro, ſed ad tollendum ſcandalum publicari debet, quod eum pœnituerit, adeoque implicite revocãrit delicta, & propoſuerit vivere melius. De cætero notat *Dicaſt.* ſuprà, ſi quis in factò, quod nullo modo excuſari poteſt à mortali, occiſus deprehendatur, non præſumi deceſſiſſe contritus, mutatio enim animi eſt quid facti, quod non præſumitur, ſed probari debet.

§. 21. Ad evitandas graves querelas propin- 256.
quorum, & ad ſervandam deſuncto famam, poteſt ſacra ſepultura permitti illi, qui repertus eſt mortuus vel in laqueo vel in puteo, niſi obſtet conſuetudo loci, vel poſitive conſtet eum mortem ſibi liberè intuliſſe, & non ex alienatione mentis, *Trullench. Burgh.* cent. 3. caſ. 20. *Barb.* ſuprà p. 3. c. 26. n. 4. cum aliis multis; Signum autem ſufficiens ſuſpicandi, quod adfuerit alienatio mentis eſt, ſi antea animadverſus eſt deſigi in melancholia, *Gobat.* ſuprà n. 15. Item ſi mane ſit conſeſſus, communicãrit, & poſtea inveniatur mortuus cum laqueo in collo, *Nav. Rodrig. & Gob.* n. 53. Putat tamen *Lohner*, ſi commodè fieri poteſt, & ſit ſuſpicio voluntariæ cædis, quod melius exſpectetur iudicium Epifcopi. An cadaver Rei in carcere mortui inventi, privari debeat ſepulturâ ſacrâ, *dixi* l. 4. n. 1477.

§. 22. Etiam privatur manifeſtus uſurarius, 257.
Cap. *Quia*, De uſuris, Cap. *Quamquam* De uſuris in 6. Item manifeſtus raptor, ſi in eo peccato moriatur, *Dicaſt.* n. 220. Item concubinariï tam laici quàm Clerici morientes in ejuſmodi peccato ſine ſigno ullo pœnitentiæ, quale eſſet tunde-
re pectus, petere Confefſarium, invocare nomen
JESU,

JESU, communis cum Pignat. tom. 9. conf.
139. à n. 228.

258. §. 23. Cap. Sicut, 8. §. Si autem, De hæret.
Cap. Sacris 12. De sepult. & alibi prohibetur, ne
hæretici loco sacro sepeliantur: & si fiat, locus
talis sepulturæ redditur in perpetuum profanus.
Putant quidem Nav. Lugo De fide, d. 14. n. 159,
& alii multi apud Gob. n. 27. ista intelligi de hæ-
reticis nominatim denunciatis seu vitandis, sed
contradiciunt alii cum Krim. n. 656. & 1915. si
notoriè decedant in hæresi, nam si hæresis sit for-
malis & externa, propriè sunt hæretici. Licetum
tamen est hæreticum & excommunicatum sepe-
lire loco profano, ne cadaver inhumatum aërem
infiat, id enim fit ex necessitate & in favorem
vivorum, Dicast. n. 468. Idem dicunt aliqui, si
fiat in loco profano, v. g. titulo consanguinita-
tis, Canones enim vetant fieri favore hæresis &
in loco sacro.

259. §. 24. Ad redimendam gravem vexationem
potest Parochus permittere, ut ab acatholicis in
loco sacro sepeliatur, v. g. Officialis hæreticus,
quia hæretici in his partibus tolerantur, nec
sciuntur esse formales: hinc passim in quibus-
dam dicecesibus sepeliuntur etiam in templis, sed
quòd ibi habeant certa loca sepulturæ pro fami-
liis suis, nec possint sine gravissimis incommo-
dis isto jure privari. Et universaliter dicunt Es-
cob. & Krim. n. 1915. excommunicatos toleratos
sepeliri à suis posse loco sacro, quia fideles licet
communicant cum eis etiam vivis.

260. §. 25. Non peccat, qui amicitia vel huma-
nitatis causâ in his partibus comitatur funus
hæretici, non enim sunt hic vitandi, estque tate-
tium honor politicus, Less. in Auct. V. Hæreticos
causâ

casu 27. *Angel. Suar. Sayr Ugol. Pignat. tom. 2. conf. 59. n. 2. contra Gloss. Regim. & alios.*

§. 26. Excommunicantur omnes ipso facto, 261.
qui scienter præsumpserint ecclesiastica sepultura tradere hæreticos, Cap. Quicumque 2. De hæret. in 6. quæ pœna cadit etiam in laicos sepelientes: intelligitur autem de hæreticis saltem vitandis: Et si sequamur rigorem Canonum, non esset absolvendus talis sepeliens, nisi propriis manibus personaliter & publice ossa exhumerit, Sperell. decis. 106. n. 43. Eadem pœna cadit in eos, qui tempore interdicti extra casus concessos scienter sepeliunt nominatim interdictos vel usurarios manifestos, Clement. Egs, De sepult. Putantque Suar. Castrop. d. 2. pu. 6. n. 15. aliique cum Krim. n. 1918. etiam comprehendendi mandantes, quia qui physicè sepeliunt, communiter sunt homines indocti, quos excusat ignorantia, ergo ne lex sit frustranea, debet extendi etiam ultra proprietatem verborum ad mandantes ipsos: Addunt Less. & alii cum Pignat. tom. 2. conf. 59. n. 2. etiam autorizantes, quales sunt Parochi & alii, qui funeri præsumunt: Item Sayr. Regim. Pignat. eos omnes, sine quibus talis sepultura ecclesiastica non perficeretur, uti sunt portantes feretrum, fodientes, Clerici cantantes, officium peragentes, cum Cruce præeuntes, non impediendes, cum ex officio tenentur, verbo, omnes & solos, qui talem sepulturam procurant vel admittunt ad illam. Econtrà Caj. Nav. Henriq. Avil. Tolet. Dicast. d. 2. n. 729. Steph. tr. 5. d. 5. n. 269. intelligunt solos physicè & per se exequentes, quia pœnalis lex non est extendenda ultra significationem verborum, neque ideo lex erit frustranea, etiam si solos exequentes comprehendat, cum sæpe tales sint, qui

qui id sciant & tamen faciant. Putant autem
Avil. Nav. Fill. Dicast. n. 731. talem sepelientem
 etiam incurrere excommunicationem mino-
 rem, quia communicat cum excommunicato
 sed *Suar. Castrop. Krim. n. 1922.* probabiliter ne-
 gant, quia excommunicatio minor videtur ob
 gravitatem delicti esse commutata in majorem.

262. §. 27. Huc pertinet solutio sequentis casus:
 Cajus Pastor catholicus in cœmeterio catho-
 licis & hæreticis communi, hæreticum relapsum,
 pertinacem, qui etiam in extremis non permittit
 accessum Pastoris catholici, sepelit more catho-
 lico cum Cruce, in superpelliceo & stola. *Quæ-
 ritur, an bene. Rædo.* Non bene, uti dixi l. 2. n. 111.
 Ratio est 1. quia ita sepelire est factum profertur
 fuisse ovem suam, esse mortuum in Ecclesia ca-
 tholica, esse ex judicio Ecclesiæ dignum favori-
 bus, orationibus & communibus ac publicis
 suffragiis, quæ in talem hæreticum non cadunt,
 aut si ista in illum cadunt, poterit Cajus pro illo
 etiam decantare Missam, & pro more Catholico
 habere exequias, quod certò est illicitum, & pe-
 reret grave scandalum apud fideles. 2. Non est
 licitum sepulturâ ecclesiasticâ honorare ali-
 quem, de quo probabile non est esse mortuum
 in gratia, sed non est probabile de hoc homine
 sic mortuo, ergo. 3. Sic sepelire, est factum proba-
 teri probabile esse, quod ejusmodi hæreticus sit
 in gratia mortuus, & consequenter est æquiva-
 lenter dicere ipsius fidem esse veram, nostram
 autem ac Sacramenta apud nos non esse neces-
 saria ad salutem, quod certò est mortale, imò
 hæreticum. *Si dicas, fortè fuisse materialem cau-
 sàm hæreticum, Contrà est, nam id prius proban-
 dum esset. Deinde hoc in foro externo non per-
 sumit*

finitur
 cedit cu
 malibus
 tholicis
 non aut
 riniani
 cunt no
 §. 28
 culo m
 Clerico
 orat. 1.
 posse sep
 ris prob
 lem por
 men con
 nam ex
 probabi
 dubio
 partem
 dis à n.
 §. 29
 ciatus i
 tentiæ &
 in loco
 nobis, 2 S
 apud. De
 apud Eco
 sta à n.
 tem, ut
 Ecclesiæ
 §. 30
 telligitu
 ecclesiæ
 vel per
 ram fid

mittitur. Denique Ecclesia in foro externo procedit cum ejusmodi materialibus, uti cum formalibus, hinc tantum permittit sepeliri ab a Catholicis ipsis in ejusmodi communi cœmeterio, non autem ita sepelit: imò nec Prædicantes Calviniani ita volunt sepelire Lutheranos, quia dicunt non esse oves suas.

§. 28. Si quis dans signa pœnitentiæ in articulo mortis sit à censuris absolutus à laico vel Clerico non Sacerdote, *Sylvius* in variis Resol. orat. 1. De absol. morib. fusè contendit, non ideo posse sepeliri loco sacro, quia ex nullo textu Juris probabiliter ostendi potest, quòd Ecclesia talem potestatem dederit non Sacerdotibus: Attamen contradicunt *Sanch.* & alii apud *Pelliz.* n. 59. nam ex dictis n. 130. est saltem aliquo modo probabile talem absolutionem valere, & in tali dubio videtur inclinandum in benigniorem partem pro favore defuncti, uti colligitur ex dictis à n. 251.

§. 29. Quamvis excommunicatus denunciatus in fine vitæ dederit maxima signa pœnitentiæ & submissionis, non ideo potest sepeliri in loco sacro, si à nemine absolutus sit, *Cap. A nobis*, 28. De sent. excomm. quia quamvis absolutus apud Deum fuisse creditur, nondum tamen habendus est apud Ecclesiam absolutus: Attamen secundum dicta à n. 173. corpus absolvi potest post mortem, ut defunctus sic sepulturâ sacrâ & precibus Ecclesiæ gaudeat, *Sylvius* suprâ, *Dicast.* n. 726.

§. 30. Per locum sacrum in hac materia intelligitur ecclesia, cœmeterium, etiamsi sit ab ecclesia separatum, & omnis locus ab Episcopo vel per consuetudinem deputatus ad sepulturam fidelium, *Pelliz.* tr. 7. c. 2. n. 35. etiamsi nec-

necdum sit consecratus : item omnis locus , in quo consuevit dici Missa , quæ eum veluti consecrat : item ambitus templi , *Krim.* n. 1919. Locus autem alius , quamvis sit ecclesiæ proximus , de nullus murus eum separet à loco sacro , non ideo est sacer , *Dicast.* n. 739. Et non est sub pœna prohibitum sepelire in tali loco profano , dummodò Ecclesiæ ceremoniæ non adhibeantur , tum enim non est sepultura ecclesiastica , *Suar. Bonæ. Gibal. Krim.* suprâ. Qui autem etiam remote tantùm concurrunt ad sepulturam excommunicati vitandi , etiam in loco profano , incurrun excommunicationem minorem , quia cum eo communicant , *Cap. Sacris, De sepul.*

266. §. 31. Si ossa excommunicati vitandi discerni non possint ab ossibus fidelium , relinqui possunt , attamen locus iste sacer manet execratus , donec reconcilietur , *Cap. Consulisti, De consecr. altar. & eccles.* Si tamen res occulta sit , non peccant , qui in tali loco divina peragunt , *Krim.*

267. n. 1626.

§. 32. An illi , qui in duello moriuntur , privandi sint sepulturâ sacrâ , item an illi excommunicentur , qui mortuum in duello sepeliunt , dixi l. 3. p. 1. à n. 862. Statuitur autem *Cap. 1. & 2. De torneam :* ut illi , qui in torneamentis sive hastiludiis , ex quibus probabile mortis periculum impendet , occubuerunt , priventur , etiam si pœnitentiam & Viaticum acceperint. Quomodo interdictum privet sepulturâ ecclesiasticâ

268. dicitur iterum n. 421.

§. 33. Huc reducitur solutio sequentis casus. In quibusdam Parochiis Catholicis habitant acatholici , qui dum moriuntur , amici acatholici petunt , ut campanæ templi catholici pul-

E. VII.
20. II.

Clav di
La Croi

Tom. VI

Ca

sentur, & hoc putant sibi jure deberi, quia concurrerunt ad sumptus pro ædificanda turri & comparandis campanis. *Queritur*, an Parochus licitè mander id fieri, & Custos catholicus licitè pulsar. *Respondeo*, dixi l. 2. n. 99. non esse licitum catholicis sponfis adhibere benedictionem matrimonialem: hinc paulò antè dixi non esse licitum acatholico adhibere ceremonias sepulturæ ecclesiasticæ: præterea dixi l. 6. p. 3. n. 995. licitum non esse puerperam acatholicam inducere in templum cum solitis in Ecclesia ceremoniis purificationis, & ratio præcipua erat, quia sic videretur haberi communicatio in divinis cum homine excommunicato, quæ tamen tali excommunicato illicita est, simile quid videri posset esse in pulsatione campanarum benedictarum, quia per talem pulsationem rogatam & nomine hæreticorum factam viderentur hi cum catholicis communicare in re aliqua ecclesiastica: Nihilominus non satis video, cur id sit illicitum, nam hæretici petentes intendunt id fieri, vel tantùm causâ honoris politici, vel ut omnes respiciant de morte sui defuncti, & quidquid tantum intendant, iste sonus campanæ quantumvis benedictæ est aliquid extrinsecè, & non dicendum absolutè aliquid divinum aut ecclesiasticum: Catholicus autem Pastor pulsari mandans aut Custos pulsans ad summum posset siquillo campanæ intendere, ut fideles pro tali defuncto orent, quod licitè petere potest & facere Catholicus, fortè enim tales defuncti fuerant materiales tantùm hæretici, aut pœnituerunt in fine, & saltem oratio potest aliis defunctis proficere, aut etiam viventibus amicis hæreticis, pro quibus licitum est orare, nam l. 6. p. 2. n. 33.

Tom. VIII.

Ggg

dixi

dixi licitum esse privatim orare pro excommunicatis, etiam vitandis: & addidi n. 34. probabiliter licitum esse usque adeo etiam publice & directe offerre sacrificium Missæ pro excommunicatis non vitandis, quamvis illis illicitum sit hæc petere; tales autem vitandi non sunt, ut certum est, ergo. De cultu, decore, pompa merito servanda in sepulturis & exequiis, videri possunt multa apud *Pignat.* tom. 4. conf. 219. Quod autem nulli, nequidem Episcopo duarum ecclesiarum teneatur hæres instituere duplices exequias funebres, probat tom. 5. conf. 58.

269. Q. 30. Quid addendum sit circa privationem civili communicationis. R. §. 1. Excommunicati, quantumvis non sint denunciati, tenentur sub peccato abstinere à civili communicatione cum aliis, nisi enim est illis prohibitum: si tamen faciant, hoc incurrunt excommunicationem minorem. *Dicast.* d. 2. n. 380. 473. 494.

270. §. 2. Qui non est excommunicatus, non peccat, si etiam sine causa agat cum excommunicato non denunciato, si in sacris si in profanis, quia *Conc. Constantiense* absolute ad hoc potestatem facit: unde & talis excommunicatus, si preventus sive rogetur, non peccabit communicando, sed tum tantum peccabit, quando sponte se primus ingeret, *Castrop. Gibal. Dicast.* 380. iterumque à n. 476. Si tamen uterque excommunicatus, neuter sub pœna excommunicationis minoris audeat agere cum altero, quia hoc est concessum in favorem aliorum delictorum non excommunicatorum, *Dicast.* n. 494. *Gibal. Krim.* n. 1869. 1998.

271. §. 3. Vitandus seu non toleratus, debet vel notorius Clerici percussor, vel publice

preſe & nominatim denunciatus. De percuffio-
ne Clerici, dicam à n. 300. De denunciacione
cenſuræ, dixi aliqua à n. 75. & jam plura addam.

§. 4. Ut quis fit vitandus, non eſt ſatis, quòd ^{272.}
denunciatus eſſe, v. g. hæreticus, ſed debet
eſſe denunciatus excommunicatus, unde non
ſufficit denunciatio cenſurati & criminis ipſius,
ſed requiritur denunciatio excommunicationis
ideo incurſæ, Nav. Sanch. Regm. Caſtrop. Gibal. Krim.
n. 1864. contra Covarr. Salas, Gut. Avil. Bonac. San-
zar. Nec ſufficit cenſuram eſſe in tribunali pro-
mulgatam, niſi fit per cedulones denunciata,
Covarr. Avil. Suar. Laym. Pignat. tom. 4. conſ.
133. n. 2.

§. 5. Si quis fit uno loco denunciatus, Hen- ^{273.}
ry. Vaſq. Fill. Bonac. & alii dicunt eſſe ubique vi-
tandum, quia eſt ſimpliciter denunciatus, quem
Jura dicunt eſſe ſimpliciter vitandum. Contra-
dicunt valde probabiliter Sanch. Avil. Caſtrop. Kri-
mer & alii, quia ex hoc, quod fit publicus denun-
ciatus in uno loco, non ideo eſt publicus denun-
ciatus in alio, Jura autem non dicunt qualem-
cunque, ſed publicè denunciatum eſſe vitan-
dum; hinc non teneor vitare privatim denun-
ciatum, requiritur enim denunciatio notoria,
ergo ubi non eſt notoria, ibi vitare non teneor.
Nec obſtat, quòd ſecundùm dicta l. 6. p. 3. n. 951.
quid fit in uno loco notorium, Romæ habeatur
tanquam ſimpliciter notorium, nam id ſpe-
cialiter obſervatur quoad diſpenſationes è S. Pæ-
nentiaria petendas, nec ideo extendi debet
ad alia.

§. 6. Si denunciatio fit dubia, excommuni- ²⁷⁴
catus non eſt vitandus, quia, quæ ſunt facti, non
preſumuntur, & poſſeſſio eſt pro libertate com-
muni-

municandi. Si denunciatio sit certa, quamvis excommunicatio sit dubia, est vitandus pro foro externo, quia possessio est pro denunciatore, si tamen constaret non esse excommunicatum, vitandus non esset pro foro conscientiae, sed pro scandalo & contemptu. Semel denunciatus semper est vitandus, donec constet de absolutione, sicuti etiam praesumitur durare excommunicationem, si non constet de absolutione, Cap. *Sicut nobis*, 39. De sent. excomm. *Krim.* n. 1873.

275. §. 7. Quamvis aliquis excommunicatus sit denunciatus, non tenetur abstinere à consortio infidelium, quia hi non subduntur Ecclesiae, & prohibitio habet de consortio fidelium, *Dicaft.* num. 454.

276. §. 8. Qui cum excommunicato vitando loquitur, afficiendo eum verbis contumeliosis, non incurrit censuram, quia illa non est excommunicatio civilis & humana, sed potius est averfio & dissocietas, *Dicaft.* n. 457.

277. §. 9. Si quis tali rescribat, purè ideo, ne ostendat inurbanum, *Avila* dicit non incurrit excommunicationem, sed *Dicaft.* n. 461. probabilius dicit incurrit, quia jam satis constat talis excommunicatis esse neganda ob Ecclesiae preceptum, quod magis honorandum est: Possunt tamen quis assurgere v. g. Episcopo aut alii superiori excommunicato, tum ob consuetudinem, tum ad vitandum periculum offensae & damni. Præterea possunt excommunicato reddere verba deprecatoria v. g. Deus te convertat, emendet &c. sic enim est potius locutio ad Deo. *Castrop.* d. 2. pu. 17. n. 2. *Dicaft.* à num. Imò resalutationem fieri posse tanquam etiam tam præter *Busenb.* tenent *Henriq. Fill. Krim.* n. 200.

nam autem pro eis offerri possit Missa, dixi l. 6.

l. 1. à n. 31.

§. 10. Excommunicatus etiam vitandus, si 278.

trahatur ad iudicium ut reus, potest etiam per
seipsum comparere & se defendere, etiam iura-
mento, Cap. *Dilecti filii*, §. & Cap. ult. De exception.
Jacob. Gibal. Krim. n. 1989.

§. 11. Quamvis per communicationem vi- 279.

teatur prohiberi dormire in eodem lecto, non
videtur tamen prohibitum dormire in diversis
lectis positis in eodem cubili, dummodo illuc
non conveniant per modum Societatis, aut ad
idem negotium gerendum, quamvis enim sint
in eodem loco, si singuli diversis negotiis inten-
dant, non censentur communicare, unde si eti-
am casu in eodem stramine vel lecto conveni-
rent, aut si non sit nisi unus lectus pro utroque,
non dicerentur communicare, *Suar. Fill. Regin.*
Dicast. n. 465. iterumque n. 471. contra Avilam
& alios.

§. 12. Etiam prohibentur contractus omnes 280.

civiles, ut venditio, emptio, locatio &c. qui ta-
men si fiant, utrimque erunt validi, communis
cum *Krim. n. 2002.* Valet quoque Matrimoni-
um, quod contrahitur ab excommunicato vi-
tando, *Castrop. pu. 16. & Dicast. n. 822.* addens
quandoque etiam esse licitum. Valet etiam pro-
fessio religiosa, *Pelliz. Krim. n. 1997.* sunt enim
quasi contractus naturales.

§. 13. Excommunicatus toleratus conciona- 281.

ti vel docere non debet, nisi requisitus, aut nisi
ex officio hoc solebat facere, tum enim censetur
requiri: vitandus autem omnino non debet,
quamvis requiratur, quia ipse absolutè prohibe-
tur communicare cum fidelibus, & hi cum illo;

è contrà auditor excommunicatus, quamvis sit vitandus, potest permitti, ut audiat concionem, hæc enim assistentia dirigitur ad ejus correctionem. *Dicast. n. 708.* & habetur *Cap. Responso De sent. excomm. non videtur tamen interesse possessioni v. g. Theologiæ, quia hæc non ita directè pertinet ad salutem animæ vel emendationem, unde professor & reliqui auditores deberent recedere, si talis excommunicatus accederet, uti contra alios probabiliter docent *Avil. Benac. Castrop. d. 2. pu. 9. n. 11. Dicast. n. 557. Krim. n. 1910.* quamvis postea n. 1912. faveat oppositæ sententiæ.*

282. §. 14. Si excommunicatus vitandus offerat aliquod debitum titulo justitiæ, admitti potest, imò ad solvendum compelli potest etiam censuris, nam *Cap. Siverè, De sent. excomm. dicitur, ab excommunicatis exigere & recipi posse quod debetur, alias videremini vos damnare ex pœnitentiâ, ipsi vero præmium ex consumacta reportare.* Si offerat aliquid purè liberaliter, rejici debet, & quamvis peccat acceptans, non tamen retinens, quia non ideo ampliùs communicat, *Gibal. Krim. n. 1999.* si offerat pecuniam petens, ut pro se oretur, *Gibal. dicit esse rejiciendam, excipit Krim. n. 1914.* nisi offerat per modum eleemosynæ; sed credo etiam tum admitti posse, si offerat, ut pro se simpliciter oretur, quia in iis, quæ ad salutem animæ ejus spectant, permittitur cum eo communicatio, secundùm dicenda n. 285.

283. Q. 31. Quid notandum sit de participante cum excommunicato. R. Hæc pauca. §. 1. Qui scienter & notabiliter communicat seu participat in eodem ipso peccato, ob quod alter jam antecedenter nominatim est excommunicatus & denun-

nvis fir
 ionem,
 reatio-
 onis De
 se posse
 ca dire-
 ndatio-
 es debe-
 accede-
 Avil. Bo-
 7. Krom.
 oppo-
 offerat
 i potest.
 censu-
 licitur,
 eberur,
 ipsi veri
 aliquid
 s peccet
 on ideo
 9. si of-
 r, Gal. d.
 14. nisi
 o etiam
 mplici-
 amine
 nifica-
 am ex-
 enter de
 in co-
 eceden-
 demun-
 cia-

natus, incurrit eandem cum illo excommunica-
 tionem majorem à Jure latam, quamvis alter ab
 homine fuisset excommunicatus, v. g. qui fovet
 contumaciam excommunicati dicens, ut non
 restituat, qui suadet, ut in eodem crimine per-
 leveret, qui approbat crimen ab alio factum no-
 mine suo: Atque ita videtur decerni Cap. *Nuper*,
 & Cap. *Si concubina*, De sent. excomm. Et ratio
 datur, tum quia agentes & consentientes eadem
 penâ puniri debent, tum etiam, quia sic agens
 contemnit excommunicantem, atque adeo di-
 gnus est penâ ab eo latâ, *Dicast.* d. 2. à n. 507. &
 alii. Si autem quis suadeat vel cooperetur ad
 actum, quo alter primò incurrit excommunica-
 tionem, probabilius est peccare quidem morta-
 liter, sed non incurrere excommunicationem,
 quia de tali non loquuntur Jura, quæ supponunt
 excommunicationem ab altero jam esse contra-
 ctam, *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 48. *Dicast.* n. 509.
 contra alios. Quòd si suadeat vel cooperetur ad
 talem actum repetendum, v. g. si quis excom-
 municatus sit propter percussione[m] Clerici, &
 alter suadeat ipsi, ut iterum percutiat, *Dicast.* n.
 515. putat non incurrere excommunicationem,
 quia non participat in eodem actu, propter
 quem incurrit, sed oppositum videtur verius
 cum *Suar.* satis enim est, quòd sit idem specie
 actus, quamvis non sit idem numero, maximè
 cum per hoc prior quasi confirmetur in actu au-
 ta patrato, illumque moraliter repetat.

§. 2. Quando Judex fert excommunicatio- 284.
 nem majorem contra eos, qui quomodocunque
 participant cum aliquo excommunicato à se, ut
 vim habeat excommunicatio, debet excommu-
 nicatus esse non toleratus & participans prius

Ggg 4

ter

ter nominatim est monendus, uti aliàs, quando est excommunicatio ferendæ sententiæ, uti statuit Innoc. III. Cap. *statuimus* De sent. excomm. *Dicast.* à n. 351, ubi notat circa participationem cum excommunicatis ab alio probabilius esse non requiri, ut participantes vel excommunicati nominentur.

285. Q. 32. Quid addendum sit circa causas, ob quas quando licita est communicatio cum excommunicato. R. §. 1. Cap. 54. De sent. excomm. sic habetur: *conscientia ac proposito maleficia distinguantur, excommunicationis sententiam non incurrit, qui excommunicatus in his, quæ ad absolutionem vel aliàs ad salutem anime pertinent, in locutione participat, licet etiam alia verba incidenter, ut apud eum magis proficiat, interponat.* Ex quo textu infert *Dicast.* d. 2. n. 547. licitum esse in eo casu cum illo agere humaniter, alloqui, salutare, benignè salutaria monita illi scribere &c. concesso enim sine etiam conceduntur media ad illum. Addit *Avila*, Confessarium posse eum ad confessionem admittere, ut ei salubre consilium præbeat, etiam si eidem constet non esse absolvendum; intellige tamen semper, si speretur utilitas vel fructus.

286. §. 2. Qualis communicatio licita sit conjugibus, si unus eorum sit excommunicatus, accorate explicat *Dicast.* à n. 559. & aliquid etiam dixi, ubi de famulis. Qualis licita sit Religiosis respectu prælati excommunicati explicat idem *Dicast.* à n. 573. sed cum rarò hoc eveniat, omitto.

287. Q. 33. Quid notandum sit circa illum, qui dicitur inforDESCERE in censura. R. §. 1. InforDESCENTIA præcipue dicitur ratione excommunicationis, atque tamen etiam convenit aliis censuris: ille autem dicitur

cur inordescens in censura, secundum *Trid.* re-
 lacum n. 18. qui animo pertinaci & cum con-
 temptu potestatis ecclesiastica perseverat in cen-
 sura per annum; è contrà si ex rationabili causa
 cessavit petere absolutionem; aut si petiit, & non
 obtinuit; aut si post medium annum fuit abso-
 lutus, & reincidit, permansitque in ea per alium
 medium annum, non censetur inordescens,
 quia tempora hìc non conjunguntur.

§. 2. Inordescens in censura lata in causa hæ- 288.
 resis, habetur veluti hæreticus ipso Jure & abs-
 que alia sententia; attamen priusquam publicè
 declaretur hæreticus, citari debet, ut se purget.

§. 3. Inordescens in censura lata ob causam, 289.
 quæ non est hæresis, habetur tanquam leviter
 suspectus de fide, ac specialiter de potestate cla-
 vium in Ecclesia, potestque citari ab Episcopo,
 ut respondeat, quid sentiat de his; si purgare se
 noluerit, & permanserit altero anno, fit vehe-
 menter suspectus, & citatus nec purgans se po-
 test ex violenta suspitione declarari hæreticus.

§. 4. Inordescens in excommunicatione la- 290.
 ta in causa criminali habetur pro convicto de eo
 crimine, non item in causa civili.

§. 5. Inordescens in quacunque censura non 291.
 videtur ipso facto privatus Beneficiis ecclesiasti-
 cis, nisi censuratus sit ob causam, quæ inducat
 privationem ipso facto, & tum adhuc accesserit
 declaratio: attamen talis inordescens poterit
 per sententiam privari. Tali autem inordescen-
 ti non prodesse absolutionem generalem in or-
 dine ad obtinenda Beneficia dixi n.

§. 6. Inordescens in excommunicatione per 292.
 annum, etiamsi in articulo mortis fuerit abso-
 lutus, potest privari sepulturâ ecclesiasticâ. Om-

nia hætenus dicta pluribus probat, etiam addu-
ctis Juribus, AA. & rationibus, *Pignat. tom. 7.*
conf. 18. & tom. 8. conf. 134. Quid autem in
aliquibus dispensationibus intelligatur per in-
firdescentiam annuam in aliquo delicto, dixi
6. p. 3. n. 944.

DUBIUM IV.

Ob quas causas incurratur excommunicatio major.

293. **C**um hæ multæ sint, variæ etiam sunt ex-
communicationes, quæ in quatuor po-
tissimum classes dividuntur, nam aliæ nulli,
aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam con-
na, aliæ eidem extra Bullam cenæ reservantur.

ARTICULUS I.

Quæ sint excommunicationes non reservatæ.

Resp. I. Ex jure antiquo usitatores sunt se-
quentes:

Contra omnes. 1. In vexantes Ecclesiasticos,
quod non elegerint eum, pro quo rogari fue-
rant. 2. In directores Monialium, si foveant
discordias in electione. 3. In extorquentes ab-
solutionem à censura per vim aut metum. 4. In
compellentes Ecclesiasticos, ut laicis submit-
tant jura Ecclesiæ. 5. In docentes leges vel me-
dicinam religiosos, qui dimiserunt habitum
vel eos retinentes in suis scholis. 6. In sepelien-
tes tempore interdicti, vel interdictos, vel ex-
communicatos non toleratos, vel manifestos
usurarios. 7. In impediens visitatores Moni-
alium. 8. In contrahentes Matrimonium in gra-
dibus prohibitis, vel cum Monialibus. 9. In
edentes Glossas in Tridentinum. 10. In impre-
cantes libros sine Superiorum licentia. 11. In